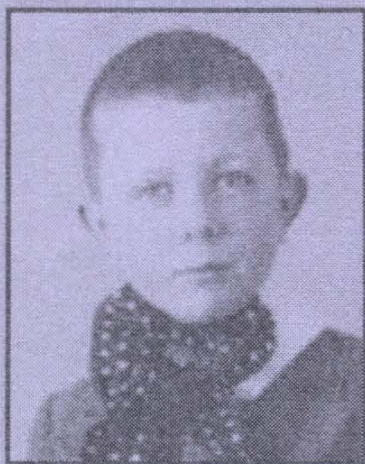
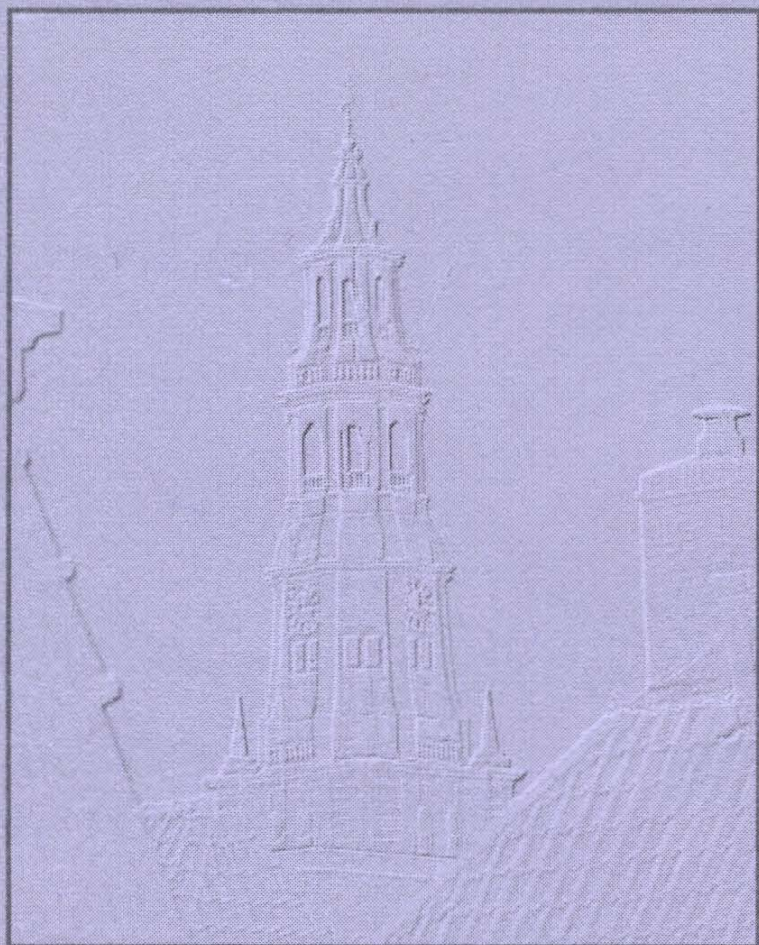

Roots@Groningen

VOORHEEN HUPPELDEPUP

Afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Groningen, jaar 2008, jaargang 15, nr.1

Roots@Groningen

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

Roots@Groningen wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezinslidmaatschap (à € 8,50 per afdeling/lidmaatschap) van de afd. Groningen. Dit kunt u aanvragen bij de landelijke ledenadministratie: NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelingssecretaris.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen op Roots@Groningen door overmaking van € 8,50 op girorekening 556 30 62 t.n.v. NGV afdeling Groningen te Groningen o.v.v. 'Abonnement Roots@Groningen'.

Opzeggen van losse abonnementen schriftelijk vóór 1 november van het lopende jaar.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers 2003 t/m 2007 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 8,50, inclusief porto.

Losse nummers van eerdere jaargangen, voor zover voorradig, kosten € 1,00 per stuk en volledige jaargangen € 2,00. Dit alles bij afhalen en dus exclusief porto.

Deze kunnen besteld worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers en/of jaargangen.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen kunnen auteurs-exemplaren verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Kopij voor Roots@Groningen

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk half maart 2008 toesturen aan het redactieadres: Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen of via e-mail hjh@home.nl.

Enige spelregels

- Auteurs van artikelen en genealogische publicaties geven door het inzenden toestemming tot publiceren in zowel Roots@Groningen als op de website van de NGV-afdeling Groningen, tenzij de auteur bij inzending uitdrukkelijk een voorbehoud maakt.
- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen.
- Bij voorkeur insturen via e-mail, op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt.
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van Roots@Groningen.
- Artikelen kunnen door de redactie (na overleg met de auteur) worden bewerkt/ingekort.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evf. in samenspraak met de schrijver van het artikel.

Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst. Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, dit alles ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende Roots@Groningen, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentie-tarieven bij de penningmeester.

Advertenties met een genealogische inhoud (door de redactie te bepalen) en een lengte van maximaal 10 regels kosten € 5,00 voor leden en € 8,50 voor niet-leden. Maximaal één plaatsing per jaar. Indien gewenst kan de advertentie tevens op het "prikbord" van onze website worden geplaatst voor € 2,50 extra. Totaal derhalve voor € 7,50, resp. € 11,00.

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud Roots@Groningen

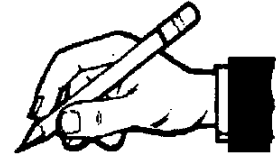
Voorwoord	1
Afdelingsprogramma en agenda .	2
Bestuur en Beleid	4
Genealogische Dag 2008 etc. . . .	5
Genealogisch voorstellen.	7
Naamslijsten XVI	
Bomsterzijvest, 1672.	8
Hobby uit hobby:	
Jan-Paul Wortelboer	10
Zes handvaten	12
Botterbroodt	14

januari 2008, jaargang 15 nr. 1

Migratie uit de Wieden	16
Smaltius, die geen Smaltsius is . . .	18
Een bijbeltje	21
De foto van: Jan-Paul Wortelboer	22
Ondernemende voorouders	22
Nieuws van de archieven.	24
Allem@@l digit@@l (nr. 23)	26
Boekenrubriek	28
Vragenrubriek	30
Project genetische genealogie . . .	31
Vacature Contactdienst.	31

Voorwoord

Joop van Campen, voorzitter

Wij wensen u allen prettige feestdagen en een gezond en voo-
spoedig 2008.

Zoals u waarschijnlijk al heeft opgemerkt is de naam van ons afdelingsblad gewijzigd. HuppelDePup is na veertien jaar ter ziele.

Nieuwe naam afdelingsblad

Het bestuur heeft op voorstel van de redactie unaniem gekozen voor de nieuwe naam **Roots@Groningen** met de volgende motivering. Deze naam is eigentijds, roots verwijst naar onze wortels waarnaar we op zoek zijn. Het @-teken heeft meerdere betekenissen, zoals 'in' en 'bij' en is meer dan 400 jaar oud. Groningen is voor de meesten onder ons het voornaamste onderzoeksgebied. Het nog steeds toenemende belang van internet voor onze hobby komt in deze naam eveneens tot uitdrukking.

Nieuwe afdelings- en landelijke NGV-website

Sinds medio september maakt de afdelingswebsite <http://groningen.ngv.nl> deel uit van de landelijke NGV-site. Als u regelmatig de computer voor de genealogie gebruikt, zouden we het op prijs stellen als u zich als lid van de afdeling Groningen wilt registreren en uw profiel op de site wilt plaatsen. Dit bevordert het leggen van contacten en het uitwisselen van informatie.

Nieuwe workshops

Behalve de geplande lezingen, zijn we van plan enige workshops te organiseren, gericht op het leren zoeken op websites, waar relevante Groningse informatie te vinden is. Nadere informatie volgt.

Nieuwe bestuursamenstelling

In dit nummer kunt u lezen dat onze secretaris dhr. Ruud Ploeger en ondergetekende als voorzitter het bestuurswerk na jaren voor gezien houden. Om de continuïteit te waarborgen zal het bestuur op de afdelingsledenvergadering u een voorstel doen voor de toekomstige personele bezetting. Daarom nodigen wij u uit om op dinsdagavond 8 april 2008 deze vergadering bij te wonen en uw mening kenbaar te maken.

Nieuwe kopij welkom

Ofschoon de portefeuille redelijk gevuld is, blijft uw bijdrage altijd van harte welkom. **Roots@Groningen** is immers het afdelingsblad vóór u, maar ook dóór u geschreven. Aarzel daarom niet en stap eens over die bekende drempel heen.

Landelijke Genealogische Dag in Groningen

Wij zouden het op prijs stellen als u op zaterdag 24 mei 2008 naar Groningen komt om met ons de 55ste Landelijke Genealogische Dag van de NGV te vieren. Aanvang: 10.30 uur in de A-kerk. Nadere informatie volgt.

Tenslotte wensen we u veel leesplezier.

Oproep Knipseldienst

Sinds enige tijd krijg ik niet langer van een aantal kranten familie-advertenties toege-
stuurd. In het bijzonder is er behoefte aan knippers van advertenties van huis-aan-
huis-bladen in het Westerkwartier, terwijl ook advertenties uit de 'Ommelander
Courant' en de 'Hogelandster' zeer welkom zijn. Als u elangstelling hebt, dan kunt u
zich bij mij melden: adres / telefoon / e-mail: zie colofon na pagina 32.

Frans Renssen

Afdelingsprogramma voorjaar 2008

Johan Waterborg, Joop van Campen

Alle afdelingsbijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis.

Woensdag 13 februari 2008

Aanvang : 20.00 uur (zaal open 19.30 uur)

Thema : Genealogische bronnen van vóór 1600

Spreker : drs. R.H. Alma

Naar mate je als genealoog verder teruggaat in de tijd worden de bronnen steeds schaarser. De burgerlijke stand 'stopt' bij 1811. De DTB-boeken beginnen vaak ergens in de 18^e eeuw. Daarvóór zijn we aangewezen op de rechterlijke archieven, die niet altijd even rijkelijk aanwezig zijn. Aan het zoeken naar informatie uit de periode vóór 1600 wagen veel genealogen zich al niet eens. Toch bieden de oude archieven van – met name de stad – Groningen een breed scala aan interessante bronnen. Redmer Alma is gespecialiseerd in het onderzoek in deze periode. Hij zal uitleggen hoe de genealogisch onderzoeker zijn weg kan vinden in het archiefmateriaal uit deze tijd.

Zaterdag 8 maart 2008

Aanvang : 13.30 uur (studiezaal open vanaf 10.00 uur)

Thema : De DNA-route in de genealogie

Spreker : drs. T. van Gestel

Elk levend wezen, dus ook elk mens, heeft een eigen archief bij zich. Dit archief bestaat uit het DNA, dat we van onze beide ouders hebben geërfd. En zij weer van hun ouders! Deze erfenis van onze ouders en voorouders is onvolledig, omdat het elke generatie gehalveerd wordt. Door dit archief te vergelijken met anderen is het mogelijk ouderschap en verwantschap uit te sluiten, dan wel zeer aannemelijk te maken. Zowel in de mannelijke als in de vrouwelijke lijn kunnen we met dit archief terug in de tijd. De DNA-route, die hierbij gereconstrueerd wordt, is een weergave van de reis, die onze voorouders hebben afgelegd en wanneer deze plaats vond. Deze lezing gaat over ons DNA-archief en de mogelijkheden, die het biedt.

Dinsdag 8 april 2008

Aanvang: 19.30 uur.

Thema: Afdelings-Leden-Vergadering (ALV)

Agenda:

1. Opening en vaststelling van de agenda.
2. Mededelingen.
3. Notulen van de ALV van 30 oktober 2007.
4. Jaarverslag van de afdeling over het jaar 2007.
5. Financieel verslag van de penningmeester: rekening 2007.
6. Verslag van de kascommissie.
7. Benoeming nieuwe kascommissie.
8. Bestuursverkiezing en (her-)verkiezing afgevaardigde en plv. afgevaardigde.
Aftredend zijn de heren J.W.H. van Campen, E.F. van der Laan en R. Ploeger.
Dhrn. van Campen en Ploeger stellen zich niet herkiesbaar, dhr. van der Laan heeft zich beschikbaar gesteld voor een nieuwe periode. Tevens heeft de heer H. Boels,

wonend te Ten Boer, zich bereid verklaard het bestuurslidmaatschap te willen aanvaarden. Het bestuur stelt voor om dhrn. van der Laan en Boels te herbenoemen resp. te benoemen als leden van het bestuur.

Aangezien voorzitter en secretaris zich niet herkiesbaar hebben gesteld is een wijziging in de bestuurssamenstelling nodig. Het bestuur stelt voor om dhr. G. Zuidema te benoemen als voorzitter, dhr. H. Boels als vice-voorzitter/penningmeester en dhr. E.F. van der Laan als secretaris.

Overeenkomstig art. 27 van de Statuten kunnen ook de leden van de afdeling kandidaten voor het bestuur voordragen. Kandidaatstellingen dienen uiterlijk één week voor deze vergadering schriftelijk en ondertekend door tenminste vijf leden ter kennis van de secretaris te worden gebracht.

Dhrn. G. Zuidema en E.F. van der Laan hebben zich bereid verklaard ook voor het komend jaar de functie van afd. afgevaardigde resp. plv. afd. afgevaardigde naar de AV te willen vervullen.

Het bestuur stelt voor hen daarvoor mandaat te willen verlenen.

9. Voorbereiding (landelijke) Alg. Vergadering 27 april 2008.

10. Wat verder ter tafel komt.

11. Rondvraag.

12. Sluiting.

De agendastukken worden op de ALV ter inzage gelegd. U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van tevoren telefonisch, schriftelijk of per e-mail aan te vragen bij de secr. dhr. R. Ploeger.

Zaterdag 12 april 2008

Aanvang : 13.30 uur (studiezaal open vanaf 10.00 uur)

Thema : Vererving van de familienaam in vrouwelijke lijn

Spreker : dhr. ir. R.A.J. Dix

Eén van de dode punten, waar een genealoog in zijn onderzoek tegenaan loopt, is dat in een bepaalde plaats of gebied de gezochte familienaam wel voorkomt, maar dat om onverklaarbare redenen huwelijken of dopen niet worden gevonden. Aan de hand van een reeks voorbeelden uit verschillende regio's binnen Nederland en net over de grens zal spreker laten zien dat, vaker dan men denkt, de familienaam in vrouwelijke lijn is doorgegeven. Het meest extreme voorbeeld doet zich voor in zowel zijn eigen kwartierstaat als in die van zijn vrouw, waar een familienaam drie generaties in vrouwelijke lijn is doorgegeven. Het verschijnsel strekt zich uit over een lange periode, 16^e-18^e eeuw; daarna verdwijnt het. Reden genoeg om in slotbeschouwing in te gaan op de achtergronden van dit verschijnsel en de betekenis voor de genealogiebeoefening.

Agenda

begin (onder voorbehoud) Workshops en/of korte cursussen over zoeken in
maart digitale databases betreffende Groninger genealogie in het gebouw van RHC Groninger Archieven. Nadere informatie te zijner tijd o.a. op de websites van de NGV afd. Groningen en RHC Groninger Archieven.

24 mei Aanvang 10.30 uur in de A-kerk te Groningen de 55ste Landelijke Genealogische Dag van de NGV.

Thema: *Groningen en Graan in relatie tot stad en ommeland.*

Sprekers: Drs. Otto S. Knottnerus en Prof. Dr. P. Kooij.

Wat nog meer: informatiemarkt, workshops, excursies, presentatie CD-rom 1^e Groninger Kwartierstatenboek en presentatie 3^e Groninger Kwartierstatenboek.

Van de bestuurstafel, B + B (Bestuur en Beleid)

Gert Zuidema, afdelingsafgevaardigde

Algemeen

De agenda van de Algemene Vergadering van de NGV op 24 november jl. leek een “makkie” en de kosten per (vergader)uur zouden wel eens hoog kunnen worden. Uiteindelijk viel het mee (of tegen).

Begroting 2008.

Er hoefde maar één beslissing te worden genomen: over de begroting voor 2008. De penningmeester gaf een toelichting en er waren vragen over verscheidene onderwerpen, die naar tevredenheid konden worden beantwoord. Ondanks een begroot tekort van € 17.000 dat in mindering komt op de reserve, was de penningmeester optimistisch en hoopte hij dat het uiteindelijk weer mee zou vallen. De afgevaardigden hoopten dat met hem en keurden de begroting ongewijzigd goed. Dat hield tevens in dat de contributie in 2008 gelijk zal blijven.

Diverse mededelingen.

Nadat een aantal oud-bestuursleden van afdelingen e.d. waren herdacht – die in de afgelopen periode waren overleden –, had de voorzitter een serie mededelingen waarvan ik een paar zal noemen:

1. In het voorjaar van 2008 zal met het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) een symposium worden belegd, waar zal worden gesproken over de toekomst van de genealogische verenigingen en welke koers moet worden gevaren in de genealogiebeoefening.
2. De Dienst Informatie, Communicatie en Publiciteit (DICP) gaat met goedkeuring van de vergadering verder als Dienst Public Relations. Dat is wat korter en klinkt meteen meer internationaal.
3. Het CBG gaat een serie boekjes uitbrengen onder het thema “Voorouders van ver”. Dat gaat van Suriname tot en met Indonesië en een paar landen die daar tussen in liggen, zoals Turkije en Marokko. Dit gebeurt o.a. om mensen uit die gebieden erop te attenderen dat als ze nu geen actie ondernemen, hun ouders of grootouders, die als eersten naar Nederland kwamen, straks de oudst bekende voorouders zijn waarover documenten beschikbaar zijn.
4. De Genealogische Dag 2009 zal worden gehouden in Zutphen en wordt georganiseerd door drie Gelderse afdelingen.

Stand van zaken statutenwijziging etc.

Na de pauze werd door het bestuurslid Elenbaas verteld hoe het hiermee staat. Er is bij een notaris informatie gevraagd over de tekst van de huidige statuten en de regeling van o.a. het stemrecht van de leden.

De statuten zijn momenteel niet in overeenstemming met de wet (Burgerlijk Wetboek), maar er ook niet mee in strijd. Dat klonk misschien geruststellend, maar het riep na alles wat er de afgelopen jaren gedaan, of juist niet gedaan was, wel vragen op. Veel opmerkingen werden gemaakt en suggesties gedaan en na een samenvatting van dit alles door de vice-voorzitter was het stil en waren we bijna weer terug bij af. Via overleg met de afdelingen in o.a. het regio-overleg zal het hoofdbestuur inventariseren wat de wensen zijn en als het kan in de loop van 2008 met voorstellen komen. Wordt vervolgd.

Promotie, website en publiciteit.

De vice-voorzitter Boeren gaf informatie over de activiteiten van de werkgroepen in de afgelopen twee jaren, het jaarlijks overleg met de PR-mensen van de afdelingen en andere activiteiten om meer bekendheid te geven aan het belang van de NGV voor genealogen. Bij dalende ledenaantallen is er nog veel te doen om daarin verandering te krijgen.

Denktank en de toekomst van de NGV.

Dit gaat niet over een massief blok door het genealogische strijdgewoel, als dat er al is, maar is bedoeld om mensen met allerlei deskundigheden te kunnen raadplegen die op hun terrein kunnen adviseren en mee willen denken over het reilen en zeilen van de NGV en desnoods bepaalde taken vervullen.

Zes hoofdbestuursleden voor een vereniging van meer dan 9.500 leden zijn te weinig om naast de gewone taken, contacten met andere genealogische organisaties te onderhouden, en de taken van een afdelingsbestuur tijdelijk over te nemen als een afdeling door gebrek aan bestuursleden dreigt te worden opgeheven. Met mensen die naast hun hobby ook nog een dagtaak hebben is dat een groot probleem.

Zo'n middag vergaderen en voor ons 2 x 2 uur reizen per trein lijkt een saaie besteding van een vrije dag, maar het geeft ook de mogelijkheid contacten te leggen, te onderhouden en zaken te regelen. De volgende mogelijkheid hiervoor is op 26 april 2008.

Genealogische Dag 2008 en 3^e Groninger Kwartierstatenboek

Gert Zuidema

Het duurt nog even voor het werkelijk zover is, maar inmiddels komen een aantal deadlines in zicht en moeten zaken afgerond worden. De uitnodiging voor de dag voor plaatsing in *Gens Nostra* en voor de website van de NGV moet binnenkort worden verzonden. We weten wie er komen met een informatiestand, het programmaboekje moet worden afgerond en zo zijn er diverse kleine en grote zaken die geregeld moeten worden. Niet alles gaat van een leien dakje, maar dan zoeken we naar alternatieven. We hebben ook nog sponsors nodig om de financiering rond te krijgen en de deelnameprijs op een acceptabel niveau te houden. Als u een bedrijf of organisatie weet die daartoe bereid is en met deze dag Groningen en de Groninger genealogie en historie wil promoten, dan horen wij dat graag.

Wij merken dat wij niet de enige zijn die een beroep doen op bedrijven, maar met wat vitamine R(elatie) wil dat wel eens beter gaan.

De werkzaamheden aan het 3^e Groninger kwartierstatenboek gaan ook gestaag door en we proberen door controle de kwaliteit zo hoog mogelijk te houden. Binnenkort komt er meer informatie over het bestellen van het boek en de CD-rom van het 1^e Groninger Kwartierstatenboek via o.a. gerichte informatie per e-mail en op de website van de afdeling en NGV.

Het Veenkoloniaal Museum in Veendam . . .

het meest verrassende museum van het noorden !

Sinds oktober 2004 zitten wij in het nieuwe Cultuurcentrum Van Beresteyn.
Onze permanente expositie over de Veenkoloniën
is geheel aangepast.

Wij kunnen nu op professionele wijze uw familiereünie
of personeelsuitje verzorgen.

Ook verzorgen wij lezingen over bijv. Vervening in het noorden,
Kapiteinsvrouwen aan boord, Van Snabbeschuit tot Coaster
of over de Landbouw / Industrie.

Veenkoloniaal Museum

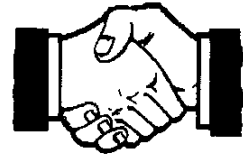
Museumplein 5, Veendam, tel 0598 364224
www.veenkoloniaalmuseum.nl

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg en Antonia Veldhuis

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt u zich ook voorstellen: Mailtje, briefje of telefoontje naar antonia.veldhuis@het-net.nl (voor adres en telefoonnummer: zie omslag) en u staat hier een volgende keer.

De heer **Wim Bos** stelde zich in de vorige HuppelDePup voor. Hij vond het jammer dat zijn e-mailadres niet in de HDP was vermeld. Vergeten of vervallen? Voor de mensen die contact met hem willen opnemen: bos05378@planet.nl.

Harm Koolman uit Paterswolde (fam.koolman@hotmail.com) is een nieuwe abonnee van HDP en wil zich graag voorstellen. Zijn voorouders komen voornamelijk uit de provincie Groningen. De grootmoeder van vaderskant stamt in rechte lijn af van Henderikus Deodatus, geb. 31 okt. 1751 te Roden. Die kocht in 1788 de boerderij "Schelfhorst" te Paterswolde. Vanaf die tijd is de boerderij bewoond door een zoon of schoonzoon. Van vaderskant is hij op zoek naar de namen Koolman, Homan, Nijveen en Bos. Van moederskant zijn dat Jager, Grezel, Boswijk en Zuidhof. Een deel heeft hij al tot in de 18^e eeuw. Graag zag hij aanvulling van zijn gegevens. Hij vraagt wie er bereid is, tegen betaling, onderzoek te doen.

"Wij zijn onlangs lid geworden van de NGV en de afdeling Groningen. Wil je onderstaand bericht opnemen in de volgende Huppeldepup? Alvast hartelijk dank.", schrijven **Willem van der Kamp** en **Neleke Guldemond**. Ze gaan verder met: "Mijn vader vertelde dat onze familie, Van der Kamp, uit Broek (Eenrum) komt. Van een boerderij met drie schuurdeuren en een woonhuis waarin je een peerd kon laten dansen. De boerderij stond volgens hem bij een bruggetje. Hij kon ons helaas niet uitleggen waar precies die boerderij stond. Twintig jaar geleden fietsten we rond in Broek op zoek naar een boerderij met een bruggetje, maar er bleken heel veel boerderijen met een bruggetje te zijn. We weten nu dat mijn vader de brug over de Broekstermaar, de Broekstertil, bedoelde.

Andere familieleden wisten ons nauwelijks iets te vertellen. We hadden geen documenten, geen oude foto's, behalve een klein lijstje van een achterneef met twee, gedeeltelijk drie generaties. We hadden het idee, dat er weinig meer te vinden was van onze familie.

Bijna twee jaar geleden probeerden we het op Internet. Tot onze verrassing slaagden we erin met behulp van Genlias, Internetsites, boerderijboeken en andere bronnen een overzicht van de familie Van der Kamp samen te stellen.

Het betreft de nakomelingen van Jakob Willems en zijn broer Lui Willems die de naam Van der Kamp aannamen.

De komende tijd gaan we in archieven zoeken om het overzicht aan te vullen. Ook de persoonlijke bijzonderheden, de omstandigheden en dergelijke interesseren ons.

We nemen ondertussen de familie Boonstra mee, de familie van mijn grootmoeder. We horen bij familie 2 uit het grote Boonstra-boek. En tenslotte de familie Valk en Bosman uit Loppersum en Ten Boer, de familie van mijn moeders kant.

Contacten met andere familie-onderzoekers stellen we zeer op prijs; ons e-mailadres is: w.vdkamp@gmail.com."

De heer **F.J.C. Helder** uit Winterswijk (fokko.helder@wolmail.nl) doet onderzoek naar de volgende familienamen: Helder (Blokzijl), Siega (Nieuwe Pekela, Oude-schans), Funke (Amsterdam), De Jong (Terschelling) en Lingbeek (Oost Groningen). Andere hobby's vulde hij niet in op het formulier.

Hij doet sinds 20 jaar aan genealogisch onderzoek en wil wel eens een artikel schrijven over zijn genealogisch onderzoek.

“Mijn naam is **Jakob Siepel** (jakobsiepel@home.nl). Sinds 4 jaar doe ik onderzoek naar de familie Siepel. Mijn gedachte was dat het zo voltooid zou zijn: er zouden toch niet zoveel Siepels zijn. Gelukkig viel dat tegen. Momenteel zijn in de puzzel 900 stukjes gelegd, die allen aansluiten. Er zijn nog ongeveer 50 Siepels die nog niet passen in de puzzel (losse Siepels).

De Siepels kom je tegen in Duitsland, Amerika, Oostenrijk, Denemarken en Frankrijk. Al enige tijd ben ik op zoek naar een verbinding tussen Duitsland en Nederland. Correspondentie naar Duitsland en Amerika heeft tot nu toe geen resultaten gehad. Wie weet gebeurt het nog eens. De Amerikaanse Siepels (160) stammen af van een Duitse tak zoals ook de Rotterdamse Siepels.

In 2005 heb ik mijn DNA-materiaal laten onderzoeken. Wij wilden graag weten of Albert Derrick uit Hesselte echt onze stamvader is. Tot op heden klopt het en er is nog een onderzoek gaande.

Regelmatig ben ik in het Groninger Archief te vinden om toch maar niets te missen. Naast de verslavende hobby doe ik ook aan heteluchtballonvaren (als passagier). Een bijzondere vaart was in januari 2006: een vaart over de besneeuwde Alpen van St. Johann naar Kufstein, hoogte 3000 meter en in de lengterichting van de Wilde Kaiser (drie uur). Vervolgens doe ik nog wat vrijwilligerswerk voor Graftombe.nl.

Met vriendelijke groeten, Jakob Siepel.”

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XVI

Ondertekenaars afkomstig uit het Bomsterzijvest Niebert, Nuis, Marum en Noordwijk, 1672

Alsoo door't overlijden van d'e. Sijto ijwema het zijvester grietmanschap van Bomsterzijlen wegen de carspelen Nijbert, Nuijs, Marum ende Noortwijk ende aendere vacant is geworden. Soo ist, dat wij sulx niet alleen geven ende confereren aen d'hoochedelgeboorn ende gestrenge heer Ludolph Conders, ne maer oock denselven versoecken ende authoriseren, om het hangende proces tegen d'hooched. jr. Geert Aldringa wegen de carspelen Oldekercke, Nijkerck en Faen &c. uit te voeren ende het ongetwijfelde recht ende oude posses sie van onse bovengenoemde veer carspelen voor de hooge-gerichtscamer deser provincie verdedigen ende meinteneren, ten eijnde het verderf ende ruine van onse laege landen moge werden voorgekomen ende geprecaveert. In oorconde der waerheijt hebben wij desen onderteickent in den jaere sestijnhonderttweeendeseventigh den [niet ingevuld] aprilis. ¹

Dit is Feicke Koenes marck
 Louwe Tijmens
 Otte Hemkes
 Evert Hijndrijcks
 Tonnijs Dijens
 Dit is Harmen Rintties selfs geto-
 gen marck
 Dit is Jacob Hendrickx selfs geto-
 gen marck
 Yakop Ryntys
 Abbe Alberts
 Lue Tonnis
 Dit is Aerent Louwes selfs geto-
 gene marck
 Abel Tonnis selfs getoogen
 marck
 Dit is Lammert Hendrickx selfs
 getogen marck
 Anne Baucke
 IJttije Abels
 L. Conders
 Joannes Gerardi Stael, pastor in Nuis,
 den 15 april 1672
 E. Auwema wegens myn moeder
 Ubbel Alles
 Roeleff IJtses sijn- en buierrechter van't
 caspel Nuis
 Aijllo Fossema
 Karsten Anderijs
 IJacob Peters
 Toennes Eytse
 Egbert Offeringa
 Sijwert Wijma
 Hijmme Ijllders
 Dit is Wolter Jansen selfs getogen
 marck in der tijdt burrechter van
 Marum

Jacob Fockes
 Jan Jochums
 Hinne Jans
 Dit is Ate Wilts selfs getogen
 marck
 Peter Yacops
 Lue Yttes
 Dit is Jannes Geerts selfs getogen
 marck
 Dit is Jan Geerts selfs getoogen
 marck
 Karsten Anderijs wegens Nuis
 Jannes Bartels
 Hijmke Fockes
 Hindrick Tiederds
 Lue IJansen
 Reijder Hemkes
 Heijne Aerens
 Dyt is Hynke Jansens self getogen
 marck
 Jan Iwes
 Sijttije IJansen

 Dese onderteckijng is wegens 't caspel
 Nijbart
 Mijchel Wymmers
 Tieert Ibma
 Hindrik Knollee
 Lubbe Iwema
 Bonne Iwema, wegen mijn moeder
 Tijeert Iwema
 Jan Foppes
 Aette Sybema
 Andrijes Benders
 Dit is Jan Hindricks selfs ghetogen
 marck

[Het is niet geheel duidelijk onder welke dorpen de ondertekenaars vallen]

1 GrA, Coendersborg; Toegang 618, inv.nr. 21, [15] april 1672

Hobby uit hobby. Jan-Paul Wortelboer en ...

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In deze rubriek vertellen lezers over hun hobby. En dat is deze keer niet de genealogie, maar een bezigheid die daaruit is ontstaan en intussen minstens evenveel tijd in beslag neemt. Ik heb de vragen gemaïld, de antwoorden liet ik zo veel mogelijk onveranderd. Wilt u ook in deze rubriek, mail of schrijf mij: antonia.veldhuis@hetnet.nl.

- **Vertel wat over jezelf. Leeftijd, woonplaats, beroep, partner, alles wat je kwijt wilt.**

Evenals mijn tweelingbroer ben ik geboren in het R.K. "zaikenhoes" in Stad.

Mijn echtgenote heeft geen Groninger "roots", maar dat is voor de genenpool wel plezierig.

Wij hebben twee zoons, waarvan de eerstgeborene uiteraard getooid is met de volledige voornamen van mijn vader.

Ik ben notaris in Bedum; daar hoort nog een heel verhaal bij over Staatssecretaris van Justitie Kosto, die destijds (in 1990) de voordrachten van Bedum en Hoogezand heeft verwisseld: voorpaginanieuws voor het Nieuwsblad van het Noorden.

Na mijn eindexamen HBS-A heb ik notarieel recht gestudeerd in Leiden; dat was destijds ook ongeveer de enige academische studie die beschikbaar was (behoudens sociologie of psychologie). Destijds diende je wel een colloquium Latijn te doen in verband met het grote vak Romeins recht; beide vakken heb ik met het cijfer 8 afgesloten en daarmee waren de grootste hobbels wel genomen.

Latijn boeit mij nog steeds in hoge mate; ik heb eens gelezen, dat wanneer wij alle Latijnse invloeden uit onze Nederlandse taal zouden weren, wij niet meer met elkaar zouden kunnen communiceren of corresponderen.

Excuus: beide laatste werkwoorden stammen uit het Latijn!

Notaris zijn leek mij wel wat; ik beschikte daarbij over enige vóórkennis: één oom, één oud-oom en vele neven waren mij op dat pad reeds voorgegaan.

- **Hoelang doe je aan genealogie, hoe is die hobby ontstaan. Hoe is je "hobby uit hobby" ontstaan en wat houdt die precies in.**

Toen ik in Leiden studeerde bleek een redelijk groot aantal studenten over adellijke voorouders te beschikken. Ik dacht toen: op naar het archief en ná een paar dagen zoeken zal blijken, dat er bij de adelsverheffingen destijds een kleinigheid was misgegaan, zodat Jhr. Wortelboer voortaan ook in het Adelsboek zou voorkomen.

Helaas, helaas: ik zoek al 40 jaar naar de missing link!

Ik houd mij voornamelijk bezig met mijn kwartierstaat, d.w.z. ongeveer 128 aparte genealogietjes, met af en toe een wat groter geheel, d.w.z. de genealogie Bodewes. Deze genealogie Bodewes beslaat inmiddels circa 700 pagina's (de Wortelboertjes zijn in 1975 reeds aan het papier toevertrouwd); omdat mijn voorouders Bodewes scheepsbouwers waren ligt het accent bij mijn onderzoek tevens op de Groninger scheepsbouw.

Het voorzien van de 19^e-eeuwse scheepsportretten van de gegevens over de betreffende scheepsbouwer is daar dan weer een uitvloeisel van.

Als aartsverzamelaar, begonnen met melkdoppen, postzegels en muntjes, heb ik mijn belangstelling langzamerhand verlegd naar alles wat op Groningen betrekking heeft: munten, tin, zilver, provinciekaarten, gewichten, enz. Daarbij vormen de Groninger Archieven een onmisbare schakel.

• **Hoeveel tijd neemt deze hobby intussen in beslag.**

De hoeveelheid besteedbare uren valt reuze mee, met dien verstande dat sinds de zaterdag ons als genealogen is afgenomen, de dinsdagavond heiliger is dan ooit.

• **Wat is het leukste, meest bijzondere dat je hierbij tegengekomen bent?**

Een bronzen saluutkanonnetje afkomstig van majoor Duirsema van het borgje Stadwijk in Sappemeer, met daarop zijn familiewapen; dat wapen bevond zich ook op de preekstoel van de N.H. kerk in Hoogezand, was evenwel in de Franse tijd uitgekapt en bij de restauratie ca. 20 jaar geleden niet meer te reconstrueren. Het wapen was ook niet elders terug te vinden. Het kanon heeft er voor gezorgd, dat het wapen inmiddels weer is aangebracht op de preekstoel in Hoogezand.

• **Werk je digitaal, waar staat je computer.**

Ja, sinds enkele jaren; had ik veel eerder mee moeten beginnen; maar ja, digibeet. Mijn p.c. staat op mijn kantoor; erg handig, dan kun je overdag, zonder dat de baas het ziet, even aan genealogie doen.

• **Kom je nog toe aan genealogie en andere hobby's. Wat zijn die andere hobby's.**

Zie hiervoor; alle hobby's lopen wat door elkaar heen.

• **Wat kunnen de lezers voor jou betekenen en andersom?**

Ik ben graag bereid informatie over R.K. veenkoloniale families beschikbaar te stellen.

• **Zit je nog met een brandende vraag betreffende genealogie of de hobby waarover je vertelde?**

Ja, het zogenaamde "internet hoereren". Ik blijf mij verbazen over het aantal genealogen, dat slecht toegankelijke sites op internet plaatst, voornamelijk bestaande uit burgerlijke stand gegevens, die voornamelijk aan Genlias zijn ontleend, waarbij de lay-out het telken kere wint van de kwaliteit.

Moraal van dit verhaal: dames en heren genealogen op naar de bron: het archief zelf.

ADVERTENTIE

BOEKHANDEL GODERT WALTER

Oude Ebbingestraat 53

9712 HC Groningen

Email: gwalter@noord.bart.nl

Tel 050-312 25 23

Fax 050-318 66 30

De specialist in het Noorden voor Groningana

Zes handvaten

Henk Werk, IJmuiden

Vele handen maken licht werk, zullen mijn overgrootouders Hendrik Werk en Frouke Bremer hebben gedacht. Met vier van hun volwassen geworden en nimmer getrouwde kinderen Nanno Klaas, Folkert, Trientje en Klaas trekken zij met hun gebakkramen decennialang langs de noordelijke kermissen. Hun oudste zoon Hindrik, mijn grootvader, en zijn broer Johannes Christiaan slaan ieder hun eigen weg in.

Na hun huwelijk in 1887 komen we Hendrik tegen als koopman, reiziger, arbeider en in 1890¹ als vlinteklopper. De laatste inkomstenbron zou er op kunnen wijzen dat Hendrik een tijdje keien heeft geklopt in het kader van een werkverschaffingproject.² Als Hendrik op 17 oktober 1900 de geboorte van hun jongste zoon Klaas in Onstwedde komt aangeven, geeft hij te kennen kermisreiziger te zijn. Vanaf die tijd zullen Hendrik en Frouke hun boterham hoofdzakelijk verdiend hebben met het bakken van poffertjes, wafelen en oliebolletjes op de noordelijke kermissen. Niet met de gebakkraam³ van Hendriks ouders. Die was reeds in handen van broer Jan Bartus, maar met een eigen kraam. Zich verplaatsend per schip, in het prille begin slechts slapend onder een dekzeil, en bomend of aan de lijn op het jaagpad van kermis naar kermis. Voor hun wafel- en oliekoekenkraam pachten zij onder de firmanaam H. Werk in 1922 tegen f 27,- een standplaats op de Groninger Meikermis.⁴ Hoewel vader Hendrik reeds veertien jaar eerder de kraam verkocht aan Nanno Klaas, Folkert en Klaas, gaan zij pas vanaf 1928 verder onder de firmanaam Gebroeders Werk. De broers betalen ieder f 250,- voor een poffertjeskraam, breed 9,40 meter en diep 12 meter, met een zinken dakbedekking. Gelet op de inventaris worden niet alleen poffertjes, maar ook oliebolletjes en wafels gebakken. Opmerkelijk is dat zus Trientje en enige dochter van Hendrik en Frouke buiten de overdracht werd gehouden. Niet minder frappant is de leeftijd van Klaas, de jongste van de gebroeders. Hoe komt hij als veertienjarige aan een dergelijk bedrag? Was hij als minderjarige handelingsbekwaam?

De overdracht op 16 augustus 1914 lijkt verdacht veel op een 'papierconstructie'. Voor Jan Johan Werk, volle neef van de Gebroeders Werk, is dat zo klaar als een klontje.⁵ Volgens hem was het de bedoeling zijn vader Johannes Christiaan Werk buitenspel te zetten. Die 'muit' en volgt zijn hart, en ondanks sterke tegenwerking om zijn meisje in Sappemeer te bezoeken – zijn zondagse kleren worden verstopt en de banden van zijn fiets lek geprikt – trouwt hij uiteindelijk met zijn grote liefde 'Jaantje'. Aanvankelijk de kost verdienend als treinpoetser en arbeider, maar kort daarna overstapt op de handel in groente en fruit. In 1957 sluit hij voor het laatst de winkeldeur in de Nieuwe Ebbingestraat.

Waarom zijn oudste broer Hindrik al vóór 1900 van boord was is mij nooit duidelijk geworden. Hindrik wordt opgevoed door oma Trientje Bronsdijk, die een groente- en fruitwinkeltje drijft in de Kleine Molenstraat, en volgt als enige een beroepsopleiding.⁶ Na de ambachtschool volgt de praktijk. Eerst twee jaar als smidsleerling in de smederij van weduwe B. A. Durville aan de Oosterstraat en vervolgens een half jaar als leerling in de smederij van H. Naaijer aan de Hoekstraat. Het werk in smederijen ligt kennelijk niet voor het opscheppen voor de vijftien jaar oude Hindrik, want hij bezorgt vervolgens 1½ jaar lang de bestellingen voor zijn oma. Na nog een korte periode als treinpoetser te hebben gewerkt, treedt hij in 1909 als waarnemend voorlager in dienst bij de Staats Spoorwegen. In de functie van wagenmeester volgt 40 jaar later ontslag wegens leeftijd.

Na de Tweede Wereldoorlog, waarin kermissen door de Duitse bezetter niet zijn toegestaan, zetten de Gebroeders Werk het kermisbedrijf zonder ouders voort. De drie broers en hun enige zuster pakken de draad van voor 1940 weer op. Meer omzet maken, dus meer kermissen bezoeken, zal hun doel zijn geweest. Nanno Klaas haalt in 1937 rijbewijs A en de gebroeders verleggen hun werkterrein voor een deel buiten de provincies Groningen en Drenthe. Het reizen per schip heeft grotendeels plaats gemaakt voor een gebakkraam op wielen getrokken door een Canadese truck uit de legerdump. Aanvankelijk moeizaam wegens gebrek aan brandstof en grondstoffen, maar gaandeweg 'booming bussiness', hetgeen zich uit in alsmaar stijgende pachtsommen.⁷

In 1958 koopt Klaas Werk, de regelneef van het stel, op een veiling een dubbel woonhuis gelegen aan de Natuurschoonweg in Nietap. Klaas nadert de zes kruisjes en de oudste, Nanno Klaas, heeft vlak daarvoor zijn negenenzestigste verjaardag gevierd. Het einde van het reizen en trekken van kermis naar kermis komt in zicht en uiteindelijk stoppen zij in 1960 wanneer het kermisseizoen is afgelopen. De vennootschap Gebroeders Werk eindigt 1 november 1960 tengevolge van wederzijdse opzegging en 6 juli 1961 heffen zij het bedrijf op.

Gezamenlijk genieten zij van hun oude dag in Nietap, dat slechts door de provinciegrens tussen Groningen en Drenthe is gescheiden van Leek. Nanno Klaas sterft als eerste in 1962. Na het overlijden van Folkert in 1966 blijven Trientje en Klaas als een hecht 'stel' achter. Klaas is dol op vis en komt regelmatig in de viswinkel van het Leekster echtpaar Jan en Jenet Huizing.⁸ Zij houden zes jaar lang een oogje in het zeil en verzorgen in de laatste weken voor haar dood de geestelijk aftakelende Trientje. Trientje overlijdt in hun huis aan de Bosweg, bij wijze van spreken op het Leekster kermisterrein. Kort na elkaar worden Klaas en Trientje in 1978 bijgezet in het familiegraf op de Zuiderbegraafplaats in Groningen. Hun eikenhouten kist heeft zes handvaten als symbool voor de hereniging van de vier gebroeders met hun ouders. Dat zal ongetwijfeld Klaas' idee zijn geweest, want Trientje leeft in haar eigen wereld. Klaas en Trientje worden op hun laatste reis slechts begeleid door hun verzorgers Jan en Jenet Huizing.

Hendrik Werk, geb. Delfzijl 16-10-1862, overl. Groningen 2-9-1945, (kermis)reiziger, arbeider, koopman, vlinteklopper, schipper en venter, tr. Groningen 4-12-1887
Froukje Bremer, geb. Groningen 9-4-1860, overl. Groningen 18-1-1941, dochter van Hindrik Bremer en van Trientje Bronsdijk.⁶

Uit dit huwelijk:

Hindrik, geb. Groningen 14-10-1887, overl. Groningen 6-7-1961, leerling smid, loopknecht, in dienst Staats Spoorwegen respectievelijk Nederlandse Spoorwegen als poetser, voorslager, wagenlichter, bankwerker en wagenmeester, tr. Groningen 2-3-1916 *Anna Joosten*, geb. Groningen 18-10-1891 (als *Annie Groen*), overl. Groningen 21-9-1973, dochter van Johannes Wilhelmus Joosten en van Margrietha Groen.

Nanno Klaas, geb. Kloosterburen 23-10-1889, overl. Nietap (Roden) 7-11-1962, loopknecht, venter en kermisexploitant.

Johannes Christiaan, geb. Groningen 30-3-1891, overl. Groningen 2-5-1978, loopknecht, treinpoetser, arbeider, koopman, handelaar in groente en fruit, tr. Sappemeer 8-9-1917 *Jantje Klein*, geb. Sappemeer 3-5-1893, overl. Groningen 31-10-1982, modiste, dochter van Jan Klein en van Barbera van Sloten.

Folkert, geb. Musselkanaal (Onstwedde) 19-10-1893, overl. Nietap (Roden) 20-3-1966, venter, schipper en kermisexploitant.

Klaas Werk, geb. Groningen 16-1-1896, overl. Noordbroek 16-6-1896.
Trientje, geb. Rottum (Kantens) 19-7-1897, overl. Leek 15-2-1978, ventster,
bakster en kermisexploitante.
Klaas, geb. Musselkanaal (Onstwedde) 17-10-1900, overl. Groningen 9-2-
1978, venter, schipper en kermisexploitant.

Noten

- 1 RHC Groninger Archieven, bevolkingsregister 1890, boek 4, folio 56.
- 2 Sinds het midden van de negentiende eeuw werden in het Sterrebos keien (vliinten) geklopt in het kader van een werkverschaffingsproject. Tot 1860 leverde de groeve in dit bos genoeg materiaal op. Daarna werd het delven gestaakt en werden de keien van elders aangevoerd. In 1907 kwam aan dit werkverschaffingsproject een einde. Bron: Groningen, Als de dag van gisteren, Deel 10, blz. 230.
- 3 Een replica staat op het terrein van het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem.
- 4 RHC Groninger Archieven, Serie Dossiers Secretarie Gemeente Groningen 1916 - 1965. Toegangsnummer 1841 [2], doos 540.
- 5 Gesproken geschiedenis, interview Jan Johan Werk, Groningen 17 augustus 1997.
- 6 Trientje Bronsdijk, een bijzondere vrouw.
- 7 Henk Werk, Pachtsommen Meikermis voor en na WO II, HuppelDePup, januari 2006, jaargang 13 nr. 1, blz. 16-19.
- 8 Gesproken geschiedenis, interview Jan Huizing en Jenet Huizing-Brink, Leek 3 juni 1995.

Botterbroodt (Boterenbrood) in Groningen

Petronella J.C. Elema, Groningen

De naam Boterenbrood (Boter en Brood, in alle denkbare variaties) komt nogal eens voor in Nederland. Ik vond het aardig om ook in Groningen een takje aan te treffen. In eerste instantie betrof het een Fennegien Booter & Broot die in 1809 overleed, maar de voorafgaande generatie heeft ook in Groningen gewoond en wel (meestal) onder de naam Botterbrood (of kleine varianten daarop). Na het overlijden van Fennegien's gelijknamige nichtje in 1824 houdt het ook eerst op; pas in 1874 trouwde er weer een (uit Hasselt afkomstige) Gerrit Jan Boterenbrood in de stad, en dat waarschijnlijk vooral omdat zijn bruid, Hermina Heikema, uit Appingedam afkomstig was.

De Groninger leden van deze familie waren allemaal soldaat en kwamen uit Coevorden. Ongetwijfeld ontbreken er kinderen – die zullen dan elders zijn geboren. Ik heb mij beperkt tot de Coevordense herkomst en de vermeldingen in Groningen; onderzoek elders in Nederland heb ik niet verricht.

I. **Jan [Jannes, Johannes] Botterbrood**, soldaat (1717-1733), tr. (vóór 1717) **Fennechijn Gerrits**.

De naam van de vrouw wordt alleen bij de doop in 1731 genoemd, maar gezien de vernoemingen zal zij de moeder van alle kinderen zijn geweest. De kinderreeks vertoont lacunes; er kunnen ook buiten Coevorden kinderen zijn gedoopt.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Hindrikus**, ged. Coevorden 7-3-1717, volgt IIa.
- 2 **Gerrijt**, ged. Coevorden 14-6-1722, volgt IIb.
- 3 **Evert Botterbrood**, ged. Coevorden 24-4-1729, otr./tr. Groningen A.K. 9-5/4-6-1750 (voor haar Theodorus Carels als oom) **Susanna Daniels**, van Groningen, vermoedelijk ged. (als Susanna Maria) Groningen A.K.

7-5-1727 (Rozenstraat), dr. van Daniel Carels en Aaltjen Cornelis.

4 **Margrieta**, ged. Coevorden 30-9-1731.

5 **Harm**, ged. Coevorden 1-11-1733.

Ila. **Hindrikus Botterbroodt**, ged. Coevorden 7-3-1717, soldaat in de compagnie van de capitain Sijgers ter Borgh (1742), soldaat in de compagnie van de capitain Dapper (1762), lidmaat Groningen (op att. van Nijmegen) juni 1762, tr. 1., otr./tr. Groningen M.K. 12-5/19-6-1742 **Christina Sogh** [**Sug**, etc.], van Coevorden (voor haar Jan Hindriks Geusenmajer als neef), tr. 2., otr./tr. Groningen M.K. 27-11/14-12-1762 **Jacobje Cars**, van Gasselternijveen, lidmaat Groningen (op att. van Gasselternijveen) maart 1746); zij trouwde Gasselternijveen 10-10/1-11-1744 Harm Hindriks, te Gasselte.

Uit het eerste huwelijk:

1 **Fennechijn Botterbrood**, ged. Coevorden 19-5-1743, overl. Groningen (oud 81 jr.) 29-5-1824, otr./tr. (voor haar Henricus Botterbrood als vader) Groningen N.K. 26-10/28-11-1776 met **Hindrik Derks**, van Groningen, overl. na 1801 en vóór 1824, mogelijk al voor 1806.

Bij haar overlijden was Fennechien dochter van Hinderikus Boterenbrood, militair, en Christina Sug; zij was weduwe van Hindrik Derks en haar geboorteplaats werd correct opgegeven als Coevorden. Ook de leeftijd was precies juist.

Uit dit huwelijk:

a **Hendericus Hendriks**, ged. Groningen M.K. 2-4-1779 (agter de muur tusschen de Gelteringe en Boteringestraat, zn. van Hendrik Derks en Fennigje Boter en broot).

2 **Lucretia**, ged. Coevorden 23-1-1757.

Uit het tweede huwelijk:

3 **Fennechje Botterbrood**, ged. Groningen N.K. 14-9-1764 (Ruterstr.).

4 **Mechelina Botterbrood**, in 1799 afkomstig van Doornik, tr. 1. (voor haar Hindrik Derks als zwager), otr./tr. Groningen A.K. 27-6/5-8-1778 **Johannes Walther** [in 1799: Johannes Wolters], soldaat in de compagnie van de lieut.col. Bendeleben in het 1^e reg. Orange Nassau, van Wardorff in Solms/Braunfeldt, tr. 2. (voor haar Hindrik Derks als zwager), otr./tr. Groningen 16-3/31-3-1799 **Henrich Adolf Reinhard**, van Hessenland.

Ilb. **Gerrit Botterbroodt**, ged. Coevorden 14-6-1722, soldaat in de compagnie van de capitain Keppel, otr./tr. Groningen M.K. 22-6-1751 **Swaantjen Jans** (voor wie Jan Hindriks).

Uit dit huwelijk:

1 **Fennigjen Botterenbrood**, ged. Groningen M.K. 12-3-1752 (Ramarkt), overl. Groningen (oud 56 jr., Reitemakersrijge Z 226) 7-6-1809, otr./tr. Groningen (onder de naam Fennegien Botter en Brood, voor wie Hindrik Derks als neef) 21-11/6-12-1801 **Willem van Bruggen**, geb. Groningen N.K. 28-3-1743, doodgraver, overl. Groningen (Reitemakersrijge Z 238, oud 72 jr.) 1-2-1815, zn. van Jochchum van Bruggen en Maria van Dam (in N. Jatstrate).

Willem van Bruggen trouwde 1., otr./tr. Groningen M.K. 11-12-1773/8-2-1774 Grietjen Eerelman (voor wie Samuel Eerelman als broeder), overl. voor 1781 (GrA, boedelinventarissen, 1781/26), tr. 2., otr./tr. Groningen A.K. 26-5/13-6-1781 Aletta Scheels, van Groningen, en tr. 4. Groningen 24-12-1809 Hindrikje Jans, van Winschoten, overl. na 1815 (eerder gehuwd met Willem Suikelaar).

Migratie in de 17-18^e eeuw: verveners van de Wieden naar Groningen

Evert de Jonge, Emst

Mijn grootvader Oebele de Jonge (1893-1984) vertelde mij dat zijn voorouders afkomstig waren uit Friesland en Groningen. Deze wijsheid had hij weer van zijn grootvader, Oebele Jans Oldenburger (1818-1908). Het bleek te kloppen. Mijn betovergrootouders Oldenburger en Stel kwamen uit Friesland en De Jonge, Panneman, Klein, Schut, Boender en Zuidema uit Groningen. Waarom trokken zij naar Drenthe? Volgens grootvader waren de vooruitzichten in het begin van de 19^e eeuw in die provincie nu eenmaal beter. Dat bleef tot het begin van de 20^e eeuw toen kolen als brandstof het turf verdrong. Veel Drentse veenarbeiders vertrokken daarna naar Limburg om in de mijnen te gaan werken.

Verder onderzoek wees uit dat mijn Groningse voorouders uit vrijwel alle vervenersdorpen kwamen. Sommigen woonden generaties in de beide Pekela's, anderen verkasten regelmatig. Ook daarin toonde zich een patroon van Sappemeer/Hoogezand naar Veendam/Wildervank en van de Pekela's naar het latere Stadskanaal. Kortom van oudere naar jongere verveningen.

Het onderzoek liep vast in de 17^e eeuw, dus veelal bij de stichting van de dorpen. Via de trouw- en lidmaatboeken bleek dat een deel van hen uit de kop van Overijssel kwam, het tegenwoordige Wiedengebied (Giethoorn, Zuidveen, Staphorst, Rouveen, Beulake). Het voorouderonderzoek in het Wiedengebied via alleen primaire bronnen is meestal niet mogelijk, want de oudste DTB-registers zijn uit de 17^e eeuw. Een combinatie van onderzoek is dan nodig in vooral oud-rechterlijke archieven en belastingregisters. Een tweetal voorbeelden:

Op de website van een nakomeling van de vervenersfamilie Ligger is te lezen:

De familie Ligger kwam omstreeks 1668 uit Zuidveen bij Steenwijk naar Veendam. Wellicht kwam deze familie oorspronkelijk uit Giethoorn; aldaar was een zekere Albert Ligger in 1504 en 1508 gebruiker van bisschoppelijk land. De mogelijkheid turf te graven zal het motief wel zijn geweest voor de keuze van deze woonplaatsen. Albert (de oudste gevonden Groningse Ligger; anv. auteur) en Lammichje worden op Pasen 1649 lidmaten te Steenwijk, wonend te Zuidveen. Voor het laatst worden zij te Steenwijk vermeld op 21.12.1668. Zij verkopen dan aan Berent Jans Otten en diens huisvrouw twee dagmaten hooiland onder Steenwijk. Vervolgens worden zij op 04.09.1669 als lidmaten te Veendam ingeschreven en wel als Albert Harmens Ligger en Lammichjen Thiessen van Steenwijk. (bron: Gruoninga 1992)

Een eerste onderzoek in de belastingkohieren in het Historisch Centrum Overijssel (HCO) te Zwolle leverde het volgende op:

Hoofdgeld 1675 Giethoorn:

Coop Lijggers kijndt (getaxeerd op) 800 gld.

en

idem, Wanneperveen:

Egbert Luggers 2 personen

Verpondingskohier 1602, Staphorst, Zuiderkluft:
Coop Ligger (aangeslagen voor) 5 acker
Daer van geset 9 -0- 0 (9 gld.)
Jan Coop Ligger 5 ack.(er)
Daer van geset 10-0-0 (10 gld.)

Een hypothese voor vier generaties:

- Coop Ligger, geb. ca. 1550, (mogelijk weer kleinzoon van Albert, genoemd 1508) zoon:
- Jan Coop Ligger, geb. ca. 1575, zoon:
- Coop Ligger, geb. ca. 1610, overl. vóór 1675.
- Zijn kind, geb. ca. 1650, leeft 1675.

Het tweede voorbeeld: Lammert (Jans) Meijer huwde Sappemeer 19-11-1671 Geesjen Hermens uit Staphorst, die op 3-12-1671 lidmaat werd met attestatie uit die plaats. De vraag of zij identiek was met Geesjen Herms, die 16-9-1662 belijdenis te Staphorst deed, wonende Bullingerslagh nr. 69 (bij ouders), en attestatie kreeg op 13-5-1665 naar Meppel, moest worden beantwoord. Haar terugkomst en eventuele vertrek naar Sappemeer werd nl. niet geregistreerd. De gegevens over haar vermoedelijke ouders: Harmen Peters, geb. Staphorst ca. 1620, en Harmentje Roelofs. Zij lieten in Staphorst dopen: Beerent, 3-4-1659 (ws. jong overleden) en Hendrickjen, 20-4-1663. Volgens het lidmatenregister wonen zij in Bullingerslagh nr. 69; inwonend de dochters Geesjen (zie hiervoor) en Grietien (werd lidmaat 1664), en (zijn) moeder Neesjen Alberts. Later woonden zij in Hesselingen nr. 7: hij was schoenmaker en had ook nog een dochter Jantjen.

Een aantal akten uit het Oud-Rechterlijk Archief Veendam bood uitkomst: Op fol. 527 (17 nov. 1715) en fol. 358 (13 april 1725) werd de nalatenschap van wijlen Klaas Roelfs, van Staphorst, te Amsterdam wonende en op 22 oktober 1722 te Veendam overleden, zoon van Harmen Peters en Harmentje Roelfs, van Staphorst, geregeld. Onder de erfgenamen: de kinderen van Lambert Jans Meijer bij Geesjen Harmens.

Met de twee voorbeelden wil ik duidelijk maken dat er door een combinatie van onderzoek wellicht voor een aantal Groningse vervenersfamilies met roots in het Wiedengebied aanvullingen zijn te vinden. Via het web is te constateren dat ook genealogen in het Wiedengebied niet stil zitten. Zie onder *Digitale bronbewerkingen Nederland en België (Overijssel, internet)* van H. de Wit: www.geneaknowhow.net/digi/bronnen.html de volgende sites:

Beulake DTB, Giethoorn DTB en belastingregisters, Hasselt DTB, Rouveen DTB en belastingregisters, Staphorst idem, Steenwijkerwold DTB, Vollenhove DTB en andere archivalia, Wanneperveen idem en IJhorst idem. Mogelijk dat hier voor een aantal families wat te vinden is.

Oproep

Ik wil starten met een inventarisatie van alle families die vanuit het Wiedengebied naar Groningen trokken. Via bronnenonderzoek hoop ik aansluitingen te realiseren en die beschikbaar stellen op het internet (adres volgt hieronder). Graag treed ik daarom in contact met degenen die belangstellend zijn, gegevens over naar Groningen vertrokken families kunnen aanleveren of mee willen helpen. Mijn belangstelling is niet alleen genealogisch, maar ook historisch. Het ligt in de bedoeling tevens te publiceren over

de migratie van de verveners uit het Wiedengebied naar Groningen.

In mijn eigen voorgeslacht gaat het om de families: Ketel (voorgeslacht wel bekend; komen uit Steenwijk), Jan Harms (geb. Zuidveen ca. 1680, x (1) Veendam 1707 Susanna Jans, x (2) Wildervank Elsjen Geerts), Pinksterboer/Pinksterman (al gegevens gevonden), Ligger, Jan Jans en Lubbrich Tammens (kwamen ca. 1650 vanuit Zuidveen in Pekela wonen), Bollevel en Panneman (al gegevens gevonden). Via Friese voorouders uit Gaasterland gaat het tevens om: Coenders, Sok, Groenewegen en Mastenbroek.

Mijn adres: Hanendorperweg 74, 8166 JJ Emst, tel 0578-662208, email: evert55jonge@hetnet.nl.

Een Smaltius, die geen Smaltsius is (of toch wel?).

Kees van Straten, Ulrum

In de omgeving van Ulrum kwamen in de 17^e en 18^e eeuw verschillende leden van de familie Smaltsius voor. In een poging deze aan elkaar te plakken, heb ik de familie Smaltsius in grote lijnen in kaart gebracht. Ik stuitte hierbij ook op Smaltiussen, die ik niet thuis kon brengen. Al snel kwam ik in contact met Nell Elema, die ook in deze familie geïnteresseerd was, en we besloten op den duur tot een ruil: zij mijn Smaltsius-gegevens (waaronder een paar leuke vondsten), ik haar gegevens van een kleine familie Smaltius, waarvan we beiden besloten, dat ze niet tot de grote Smaltsius-familie behoorden.

Het gaat hier om Jannes Smalts, een kremer te Groningen, die zich ook Smaltius noemde, waarschijnlijk in een poging zijn naam wat te 'upgraden'.

Jannes zal een zoon zijn van Adam Smaltz 'van Jijgenheim, sarsziandt under den edelen Hopman Hanekroedth' die op 1 februari 1606 te Groningen in ondertrouw gaat met Stine Haijens, een jongedochter uit Groningen.¹

Er is echter nog een klein probleempje: in 1643 laten ene Jan Bastiaens Smals en Aeltje aan de Brede Markt een dochter dopen, en in 1644 wordt deze Jan Bastiaens Smalth aan de Brede Markt lidmaat. De vraag is, of deze Jan Bastiaens dezelfde is als Jan Adams Smalts, en of dit dan een eerste huwelijk betreft. Het patroniem Bastiaens is dan niet verklaarbaar.

Een relatie met de grote familie Smaltsius is niet helemaal uitgesloten. Er is namelijk een nogal vage connectie: Lucas Wiringa, gehuwd met een dochter van Jannes Smaltius, was 'speciaal verzochte' getuige bij het opmaken van het testament van de Ulrummers Teuwes Heertjes en Susanne Smaltsius², maar gezien zijn beroep (notaris) kan dit ook toevallig geweest zijn.

De gezinnen zijn niet uitputtend nagezocht, ongetwijfeld is er meer te vinden. Ik besloot om de nu bekende gegevens te publiceren, omdat het ook zonde is om er niets mee te doen.

Genealogie

I **Adam Smaltz**, van 'Jijgenheim'³, sergeant onder hopman Hanekroedth (1606), tr. (ondertr. 1-2-1606) Groningen MK 6-4-1606 (**Chri**)**stine Haijens**, jongedochter, p.q. *Johan Derricks*.

De E.E. Manhafte *Adam Smaltz* en *Christina Hayens* moeten op 30 september 1616⁴ hun schulden laten beschrijven vanwege schulden op 2½ grazen land, on-

verscheiden in een heerd te Leermens, gelegen op de Woldmeden, welke eerst door *Harcke Aylkens* en 'thans' door *Pieter Tonny's* meijerwijze gebruikt worden.

Meester *Godert Wolters* zwaardveger in de Guldenstraat blijkt nog een vordering van 30 rijksdaalders te hebben volgens een handschrift van 22 februari 1612, vermeerderd met 41 cgl. en 15 bb.str. rechtskosten. *Jacob Jacobs* bouwmeester laat 25 cgl. geleend geld aantekenen, net als de weduwe van wijlen raadsheer *Frederik Coijter*, die nog 50 daalders tegoed heeft. Ook *Joost van Cleve* heeft nog een vordering, waar hij onverkort aanspraak op wil houden.

Op 8 april 1617⁵ wordt op last van de stadhouder en hoofdmannen de 2½ gras onder Leermens bij 'kehrser uuthganh' gerechtelijk verkocht. Het land wordt ingezet voor 45 Emders gulden per gras. Eerste koper wordt de wijnheer *Willem Cloot* voor 52 Emders gulden, maar bij de tweede inzet op 15 april wordt *Joost van Cleve* koper voor 113 Emders gl. per gras.

II **J(o)an(nes) Smalt(iu)s**, geb. ca. 1615, kremer te Groningen, begr. ald. 3-6-1666, tr. mogelijk (1) ca. 1642 (hiaat trouwboek) **Aeltie N.**, overl. Groningen vóór 1645, tr. (2) ca. 1645 (hiaat trouwboek) **Siaucke (Jacobs?)**, begr. Groningen 19-3-1673.

In maart 1644 wordt ene *Jan Bastiaens Smalth* an't Brede Merckt lidmaat op belijdenis. Een jaar eerder laat hij onder dezelfde naam een dochter dopen. Er is geen zekerheid, dat hij dezelfde is als *Jannes (Adams) Smaltius*.

Tussen Petri en Pinksteren 1646 zou *Joannes Smalts* kleinburger van Groningen worden, maar zijn inschrijving werd doorgehaald met de aantekening 'absent'. Later, tussen vrijmarkt en Andrea 1646 verwerft hij als *Joannes Smalts* alsnog het klein burgerrecht van Groningen. In datzelfde jaar treedt hij toe tot het kremersgilde als *Jan Smalts*⁶, het admissiegeld voor het volle lidmaatschap wordt betaald in 1647.

Jan Smalts woonde achtereenvolgens aan de Grote Markt (1643, 1644), Herestraat (1647, 1649), Oosterstraat (1650) en de Poelestraat zuidzijde (1659, nabij de hoek Oosterstraat⁷). Het lijkt erop, dat hij deze woningen alleen huurde, een koop of verkoop is (nog) niet gevonden. Desondanks moet hij toch enige stand gehad hebben; hij noemde zich immers wat duurder 'Smaltius', en zijn dochter trouwde een notaris. Op 2 oktober 1655 wordt hij aangesteld als sibbevoogd over *Wibe Jacobs* dochter bij *Metien Berends*⁸. Deze *Wibe Jacobs* treedt in 1699 als oom op bij de ondertrouw van *Jans* dochter *Aeltien*. Aannemelijk is, dat deze *Wibe* een broer is van *Sjoucke*. *Jan Smalts* werd als *Jannes Smaltius* begraven in 1666. Zijn weduwe komt in 1671 nog voor het gerecht wegens een boekschuld van 53-13-0 cgl.⁹, en wordt begraven als *Jan Smaltius* weduwe in 1673.

Uit het mogelijk eerste huwelijk:

1 **Grietje Smals**, geb. 'an't Brede Merckt', ged. Groningen MK 1-10-1643.

Uit het tweede huwelijk:

2 **Aeltien Smaltsz**, zie III.

3 **Adam Smalts**, geb. aan de 'Heerstrate', ged. Groningen AK 13-3-1649.

4 **Christina Smalts**, geb. 'in d'Oosterstraet', ged. Groningen AK 27-11-1650.

III **Aeltien Smaltsz**, geb. aan de 'Heerstrate', ged. Groningen MK 11-7-1647, tr. (ondertr. 15-5, p.q. *Wibe Jacobs* als oom) Groningen 22-6-1669 **Lucas Wirringa**, geb. aan de Boteringestraat, ged. Groningen MK 3-12-1643, katholiek, keizerlijk notaris te Groningen¹⁰, overl. vóór november 1699, zoon van *Folkert Baltzars en Taelke Lucas*.

Aeltien wordt lidmaat te Groningen in december 1688, als jongedochter van de Poelstraat. Zij woont samen met haar man *Lucas Wiringa* aan de Grote Markt, later aan de Corenrijpe. In 1688¹¹ verkopen ze twee kamers aan het 'agter de Muire, daer het Ommelander huis is, tegenover Raadsheer *Eylco Tamminga* behuizinge' voor fl. 317-10-0 aan *Bettine Boelens*, weduwe *Derck Jans*. Deze twee kamers waren volgens transfix bij keerskoop gekocht op 20 april 1654, onbekend door wie. Het echtpaar leent op 19 juni 1686 700 cgl. tegen 5% aan *Willem Verucci*¹².

Aeltien Smalts, weduwe *Wiringa* is samen met haar zoon, de notaris *Johannes Wiringa*, getuige bij het opmaken van het huwelijkscontract van zowel haar zoon *Folckert* als haar dochter *Sjoudina*.

Uit dit huwelijk (hervormd gedoopt):

- 1 **Folkert Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen AK 29-6-1670, jong overl.
- 2 **Joannes Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen MK 26-5-1672, lidmaat september 1693 (aen de Coorn Rijp), desondanks katholiek, notaris aan de Coornrijp te Groningen (1696¹³, 1699 en 1702), lid kramers-gilde 1726.
- 3 **Folkert Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen NK 6-2-1674, lidmaat september 1695 (aen 't Brede Merckt), tr. Groningen MK 4-4-1702 (ondertr. 11-3-1702; huwelijkscontract (hc) 9-3-1702)¹⁴, *Aeltie Smalts* weduwe *Wiringa* als moeder, notaris *Johannes Wiringa* als broeder) **Gesina Tornee** van Coevorden.
Dit echtpaar laat 1702-1707 drie kinderen dopen, geboren aan de Grote Markt en de Botermarkt. In 1710 woonde *Folckert* aan de Oosterstraat¹⁵.
- 4 **Sjoudina Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen NK 31-3-1676, lidmaat maart 1697 (jongedochter aen de Corenrijpe), tr. Groningen MK 13-5-1699 (ondertr. 15-4, p.q. *Johannes Wiringa* als broer; hc 11-4-1699¹⁶, *Aeltie Smalts* weduwe *Wiringa* als moeder, notaris *Johannes Wiringa* als broeder) **Peter van Colenbergh** van Nijmegen.
Het bruidspaar gaat wonen aan de Guldenstraat, uit dit huwelijk worden in 1700 en 1701 twee kinderen gedoopt.
- 5 **Balthasar Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen MK 4-5-1679.
- 6 **Talitha (Taletta) Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen AK 9-8-1682, lidmaat september 1703 (jongedochter aen de Corenrijpe).
- 7 **Adam Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen NK 8-4-1686.
- 8 **Christina Wiringa**, geb. 'an 't Brede Merckt', ged. Groningen MK 13-9-1689.

Noten

- 1 D.F. Kuiken en H.J.E. Hartog: *Ondertrouwboek van de Stad Groningen 1603-1611*.
- 2 R.A. III y, 30 september 1686. Een genealogie Smaltsius is in voorbereiding door Nell Elema.
- 3 Niet met zekerheid getraceerd, misschien Eigenheim onder Posen (D)?
- 4 HJK, inv.nr. 1329 (schuldbeschrijvingen), fol. 71, 30 september-10 december 1616. Met dank aan Klaas Bijsterveld.
- 5 HJK, inv.nr. 1353 (trekcedulen), fol. 392, 8 en 15 april 1617.
- 6 Arch. Gilden, inv. nr. 30, kremersgildenboek, fol. 102bis, begrafenissen op fol. 168 en 190.
- 7 W.G. Doornbos en D.F. Kuiken: *De Burgervandelen van de stad Groningen* (Groningen, 1994): IV-1: *Johannes Smalts*.
- 8 W.G. Doornbos, e.a.: *Voogdijaanstellingen Stad Groningen 1639-1672*: Geert Harmens voormond, Felix ten Over vreemde voogd.
- 9 R.A. III E 54, 20 februari 1671, vonnissen nedergerecht, *Ebel Jacobs & Jan Smalts* wed..

- 10 Voor aanvullende informatie over de keizerlijke notarissen, zie het artikel van M.W. van Boven: *Keizerlijke notarissen in Groningen in de 17^e en 18^e eeuw*, in het Gronings Historisch Jaarboek 1994.
- 11 R.A. III x 66, fol. 223v., 29 maart 1688.
- 12 Register Feith (RF) 1686/40.
- 13 R.A. III y, 12 augustus 1696, als niet verwante getuige in een huwelijkscontract.
- 14 R.A. III y.
- 15 W.G. Doornbos en H.J.E. Hartog: *Bewonerslijst van de stad Groningen 1710*.
- 16 R.A. III y; het afschrift moest besteld worden aan de Guidenstraat, de kinderen werden er ook geboren.

Een bijbeltje

Menne Glas, Groningen

Menno Bennema-Geerlings stuurde me twee foto's toe van de schutbladen van een bijbeltje, die hij op zijn beurt had ontvangen van Henk Meerstadt. Deze laatste heeft deze foto's gemaakt van de bijbel van zijn ouders. Onderstaand de transcriptie van de aantekeningen op de schutbladen. De oorspronkelijke layout is verlaten, het gebruik van hoofdletters is aangepast, en ik heb de aantekeningen genummerd. Volgend op de transcriptie enkele fragmentarische gegevens van de schrijvers in het bijbeltje.

[achterin]

- 1 Anno 1777 den 24 april is mijn vader **Pieter Sijrs** in den Heere gerust op donderdag voormiddag om half elffen ijn het 59 jaar sijn ouderdoms.
- 2 Anno 1780 den 29 januari is mijn broeder **Gerrijt Jacobs** in den heere gerust op saadderdagsavonds om seven uir sijnde in het 39 jaar.
- 3 Anno 1806 den 14 januari is mijn broeder **Tonnis Jakobs** in den heere gerust in 64 jaar zijnes ouderdoms.

[voarin]

- 4 Den 16 junij 1831 zijn **Geurt Wessels Ritsema** en **Aafke Drewes Glas** getrouwt.
- 5 1832 den 29 mei is onze zoontje **Wessel Geurts Ritzema** geboren.
- 6 Anno 1838 den 6 mei is **Drewes Jakobs Glas** overleden out 74½ jaar.

De eerste drie aantekeningen zijn geschreven door Bouwke Pieters. Haar vader Pieter Sijrts (1) trouwde in Usquert op 17 november 1748 met Martje Tonnis, weduwe van Jacob Gerrits met wie ze in augustus 1740 te Usquert huwde.

Jacob Gerrits en Martje Tonnis lieten te Usquert op 22 september 1741 Gerrit (2) en op 4 november 1742 Tonnis (3) dopen.

Bouwke Pieters, gedoopt te Usquert op 27 juli 1754, trouwde te Usquert op 27 juni 1790 met Drewes Jacobs Glas (6), gedoopt te Oosternieland op 7 oktober 1764 als zoon van Jacob Clasen en Aafke Drewes.

De naar de laatste vernoemde Aafke Drewes Glas, dochter van Bouwke en Drewes is gedoopt te Usquert op 15 maart 1795; zij zal de laatste drie aantekeningen geschreven hebben. Ze trouwde te Usquert op 16 juni 1831 met Geurt Wessels Ritsema (4), gedoopt te Westeremden op 3 februari 1799 als zoon van Wessel Jans en Hilje Geurts Ritsema.

Bij de foto van ... Jan-Paul Wortelboer

Detail van een bronzen saluutkannonnetje afkomstig van majoor Duirsema van het borgje Stadwijk in Sappemeer, met daarop zijn familiewapen; dat wapen bevond zich ook op de preekstoel van de N.H. kerk in Hoogezand, was evenwel in de Franse tijd uitgekapt en bij de restauratie ca. 20 jaar geleden niet meer te reconstrueren; het wapen was ook niet elders terug te vinden; het kanon heeft er voor gezorgd dat het wapen inmiddels weer is aangebracht op de preekstoel in Hoogezand.

Het volledige wapen Duirsema valt nu als volgt te omschrijven:

Doorsneden:

A. een boom vergezeld van een omgewend tegen de stam opspringend hert;

B. drie klaverbladen (2 - 1).

Ondernemende voorouders

Albert Beuse, hoofd studiezaal bij de Groninger Archieven

Samenvatting van een lezing van 18 oktober 2006.

Wie tijdens zijn speurtochten een voorouder ontdekt die een onderneming heeft gedreven, kan in een aantal bronnen zoeken naar meer informatie. Deze bronnen zijn de patentregisters, hinderwetvergunningen, vennootschapsregisters, faillissementsregisters en het handelsregister. De hier behandelde periode beslaat de 19e en de 20e eeuw, de behandelde bronnen hebben gemeenschappelijk dat ze hun oorsprong vinden in de Franse wetgeving.

Patentregisters

Na het opheffen van de gilden in 1798 was een belangrijke maatschappelijke machtsfactor weggevallen. Om weer zicht op de economische activiteiten in het land te krijgen, voerde de overheid in 1805 het patentrecht in. In plaats van een bijdrage aan hun gilde moesten leden van de meeste beroepsgroepen een bijdrage aan de staat betalen om dat beroep te mogen uitoefenen. Een aantal beroepsgroepen was vrijgesteld van

belasting. Het patentrecht was een van de belastingmaatregelen van de minister van Financiën Gogel. De andere waren accijnzen, personele belasting, grondbelasting en in- en uitvoerrechten. In 1893 kwam het patentrecht te vervallen bij de invoering van de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten. De registers worden bewaard in de verschillende gemeentearchieven.

De heffing begon met het rondsturen van aangifteformulieren. Op grond hiervan werd door het college van zeters en een controleur de heffing vastgesteld en in een register opgetekend. Dit register werd vervolgens vastgesteld door de directeur der directe belastingen, die het ter bekrachtiging naar de Gouverneur stuurde. Vervolgens werd het register naar de gemeente gestuurd, die met de uitvoering was belast en dus de heffing inde en het patent verleende. De indeling van de registers was gewoonlijk per wijk. Voor bepaalde beroepen, zoals kroeghouders en schippers, bestonden afzonderlijke registers.

Het belang van de patentregisters, vergeleken met het bevolkingsregister, is tweeledig. In de eerste plaats wordt voor het patent jaarlijks aangifte gedaan, terwijl het bevolkingsregister met intervallen van tien jaar werkt. Het is dus veel gemakkelijker om de ontwikkelingen van een onderneming te volgen. In de tweede plaats wordt in het bevolkingsregister in de regel slechts iemands hoofdberoep genoteerd, in het patentregister alle beroepen. Bovendien is de differentiatie per beroep groter, zo kan bij een logementhouder bijvoorbeeld het aantal kamers en de aanwezigheid van een biljart worden vermeld. Nadeel is de betrekkelijk korte periode waarover de patentregisters bewaard zijn gebleven. Voor de gemeente Groningen bijvoorbeeld 1846-1870 (toegang 1399, nrs. 5731 en verder).

Hinderwetvergunningen

Vooraf in steden bestaan al eeuwenlang bepalingen ter beperking van overlast die gepaard gaat met allerlei economische activiteiten. In 1810 werden bedrijven die stankoverlast veroorzaakten ingedeeld in drie klassen met verschillende bepalingen. Gedurende de 19e eeuw werden allerlei aanvullingen op deze wet aangebracht, wat resulteerde in de Hinderwet van 1896, die tot 1952 min of meer ongewijzigd bleef gelden.

Voor de periode 1811-1813 zijn stukken te vinden in het archief van de Gewestelijke Besturen, voor de periode 1814-1875 in het archief van Gedeputeerde Staten. Na 1875 is de uitvoering aan gemeenten overgedragen. Voor de gemeente Groningen zijn de hinderwetvergunningen te vinden in toegang 1830 (1875-1965) en toegang 1971 (1965-1987). Daarnaast zijn in het archief van de Arbeidsinspectie (toegang 1036) hinderwetvergunningen te vinden van alle plaatsen in de provincie Groningen over de periode 1910-1965. Behalve een omschrijving van de onderneming bevatten de dossiers vaak tekeningen van het bedrijfsgebouw of van de technische installatie waarvoor een vergunning wordt gevraagd.

Handels- en vennootschapsregisters

Sinds 1811 worden vennootschapsregisters bijgehouden. In de periode 1811-1838 werden akten van vennootschap gedeponerd bij de rechtbank van koophandel, tussen 1838 en 1920 bij de arrondissementsrechtbank of het kantongerecht. De akten zijn op chronologische volgorde ingeschreven, soms is er een klapper.

In 1921 ontstond het Handelsregister, bijgehouden door de Kamer van Koophandel. Hier worden alle ondernemingen geregistreerd, niet alleen de vennootschappen. Niet ingeschreven worden overheidsbedrijven, landbouwbedrijven (tenzij het om een NV of BV gaat) en straathandel. Ook bedrijven die in 1921 al bestonden zijn in het

Handelsregister ingeschreven. Een dossier bevat naam en aard van de onderneming, namen van eigenaren, oprichtings- en eventueel opheffingsdatum.

Bij de Groninger Archieven bevindt zich het Handelsregister van de Kamer van Koophandel Groningen, voorzover het gaat om bedrijven die tien jaar of langer niet meer bestaan. (De dossiers van nog bestaande bedrijven berusten bij de Kamer zelf.) De toegang wordt gevormd door een kaartsysteem, alfabetisch per gemeente (toegang 36, nummer 1679). De dossiers zelf zijn aan te vragen onder toegang 1972.

Faillissementsregisters

Wanneer een persoon of bedrijf niet meer aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, kan bij de rechtbank een faillissement worden aangevraagd. Dit gebeurt in de vorm van een rekest, de faillietverklaring gebeurt in de vorm van een vonnis. Daarnaast kan er een dossier zijn waarin bijvoorbeeld vorderingen en de inhoud van de boedel kunnen worden aangetroffen.

Tussen 1811 en 1921 wordt in het vennootschapsregister (zie hierboven) ook aangekend wanneer een vennootschap wordt opgeheven. Wanneer dat als gevolg van een faillissement is, worden plaats en datum van het vonnis vermeld.

Vanaf 1921 wordt een faillissement aangetekend in het dossier bij het Handelsregister. Bovendien is er sinds 1896 een faillissementsregister in het archief van de arrondissementsrechtbank.

Nieuws van de archieven

redactie Henk Hartog

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel. 050-5992000;
www.groningerarchieven.nl

Nieuwe genealogieën in de studiezaal (toegang 1957)

24226 **Sterenborg**. Ello Sterenborg, familiegeschiedenis en autobiografie. 366 blz. met veel foto's.

Korte geschiedenis vanaf Ello Tammes Sterenborg (1775-1831) met de nadruk op het onderwijzersgezin Tammo Sterenborg x Magtilda Johanna Martina van Engelen.

24251 **Hakkenbroek**. De familie Hakkenbroek (1381) 1522-2006. Genealogie en geschiedenis van het geslacht Hakkenbroek, door Piet Hakkenbroek, 2006, 232 pag., ill. Familie afkomstig uit Hackenbroich, nabij Dormagen halverwege Dusseldorf en Keulen.

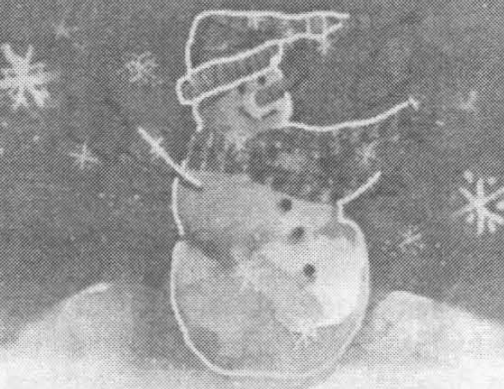
24269 **Van der Woude**. Genealogie van der Woude (Gorredijk-Groningen); 14 blz. Beginnend bij Heere Martens, midden 18^e eeuw schoenmaker te Gorredijk.

24293 **Families te Opende**. Histopedia Caelpenda, twee eeuwen huizen en bewoners in Opende, 1800-2000. Uitg. Stichting Historische Kring Opende, 406 pag., ill., kaarten. Woninglijsten per straat. Per adres een overzicht van de bewoners. Alfabetische index van bewoners. Met gezinssamenstelling en verwijzingen naar woninglijsten.

Zaterdagopening en sluiting wegens feestdagen in voorjaar 2008

De archieven zijn geopend elke 2^e zaterdag van de maand van 10-16 uur, dus op 12 januari, 9 februari, 8 maart, 12 april en 10 mei.

Op vrijdag 21 maart en van woensdag 30 april t/m maandag 5 mei zijn de archieven gesloten.

Printen?

Posters afdrukken?

Kleurkopiëren?

Grootkopie & print?

Scannen?

Inbinden?

Plastificeren?

Computeropleidingen?

Inktvullen?

Bij Copyright kan het!

COPYRIGHT!

**WENST U PRETTIGE KERSTDAGEN
EN EEN GELUKKIG NIEUWJAAR!**

**Kerklaan 49-51 9717 HB Groningen
050-5714666 info@copyright.nl
www.copyright.nl**

Alle@@@ digit@@@ (drie-en-twintig)

Antonia Veldhuis, Veenwouden (gecontroleerd door Bert Kranenburg)

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Als ik nieuw gevonden sites aan medegenealogen noem, krijg ik soms het antwoord: "Oh, die kende ik al. Ik dacht dat jij ook wel wist dat die er was". Mijn reactie / vraag is dan vaak: "Vind je een nieuwe homepage, mail me dan even". Een oproep die ik hierbij nogmaals aan iedereen doe: Weet u een leuke site, laat het me dan weten. Beter dubbel dan niet.

H.W. Homan Free bewerkte met C. de Graaf de vierde en vijfde CD over de Etstoel in Drenthe, de periode 1647–1667 (delen 13 t/m 20) en 1626–1646 (delen 7 t/m 12). Hierop inleiding, woordenlijst, scans (ca. 2500 bladzijden) en korte beschrijvingen van de aktes. Geschillen over geldleningen, belediging, mishandeling, erfenis, bezit, kopen en afkoopregelingen. De Etstoel is bijna geheel bewaard gebleven van 1350 tot 1795 en geeft een schat aan informatie. Info en bestellen: www.homanfree.nl/.

Johan van Kampen schreef me: "Vandaag je stukje in de "Huppeldepup" gelezen, altijd leuk en interessant. Misschien zou je mijn site ook eens kunnen noemen. Ik heb inmiddels duizenden oude krantenberichten ingekort en op alfabetische naamsvolgorde op een site geplaatst. De meeste berichten gaan over personen uit het noorden des lands. Met behulp van Genlias.nl en Graftombe.nl heb ik bij veel berichten aanvullende info geplaatst". Bij deze dus.

Zie <http://www.oudnieuwsuithetnoorden.web-log.nl>. Na aanklikken van het adres wijst het zichzelf. Via het zoekscherm (**Ctrl F**) gaat u naar de naam, of doorscrollen. Denk erom, bij printen de bladzijde aangeven die u wilt. Doet u dat niet dan rollen er tientallen uit uw printer. Hoeveel pagina's dat zijn is te zien via **Bestand/Printvoorbeeld**, bovenin balk: **Pagina** .. van ... (zie afbeelding). Het is mij laatst overkomen dat ik drie internetpagina's wou printen en de printer niet meer stopte. Afbreken (**Start/Configuratiescherm/Printer**, opdracht aanklikken en **Delete** geven) is dan de enige optie. Als ik toen deze optie had geweten, had ik het kunnen voorkomen. U kunt dan meteen zien of de rechterkant van het document er ook duidelijk op staat. Als dat niet zo is, dan kunt u de pagina liggend afdrukken.

Menne Glas attendeerde me enige tijd geleden op de taakbalk, die hij erg handig vindt. En ik ben het met hem eens. Het grootste voordeel van genoemd balkje vind ik het gemak. Men hoeft bij de meeste niet meer eerst een zoeksite te openen, maar een woord intikken in een klein scherpje wat permanent op uw balk (of elders, waar u maar wilt) staat voldoet. "Maar", aldus Menne, "twee maal op de **Ctrl** toets meppen werkt ook". En inderdaad, op je scherm verschijnt nu een zoekscherm. Ik gebruik de Google-balk. Na intikken van het gevraagde woord verschijnen meteen de belangrijkste hits in een vak er boven. Te downloaden via www.google.nl en **meer >>**, boven de zoekbalk. Er verschijnen dan diverse handige gratis tools, **toolbar** staat links. Bijna

onderaan. Andere handigheidjes in deze toolbar zijn, volgens Google zelf: bladwijzers maken voor pagina's die u vaak bezoekt, spelfouten controleren in webmail en knoppen aan toolbar toevoegen om sites te doorzoeken. Voor een zelfde zoekgemak is de genealogie-werkbalk, een tip van Tobias Wagenaar. Te verkrijgen via www.genealogie-werkbalk.nl.

Uit de voorraad tips van lezers de laatste:

Van Joop van Campen lag nog een mail over de duizenden brieven uit de in de 17^e en 18^e eeuw door de Engelsen gekaapte schepen die in de National Archives in Londen liggen. Ze zijn onderzocht en in een database gezet. Bijna 38.000 van door en aan Nederlandse zeelieden en kooplieden en hun familie geschreven exemplaren. Op www.kb.nl/sailingletters kunt u via **Zoeken** en **Doorzoek de database** zoeken.

Heeft u nog geen plannen voor de Kerst(vakantie), kijk dan eens op www.maps.live.com, de site die sinds juli van dit jaar in de lucht is. Aanvliegfoto's van de vier windrichtingen. Op de openingssite tikt u in het vlak linksboven **Business or location** de plaats in die u wilt zien, **Enter** of **Search** geven geeft een plattegrond. Vergroten van de kaart met het + teken, verkleinen met de -, beide links in vergrootglas. Indien er luchtfoto's van de plaats aanwezig zijn licht de tekst **Bird's eye** boven de kaart op. De pijl draait de afbeelding waardoor de foto vanuit alle vier richtingen is te zien. Nog niet alle plaatsen zijn ingevoerd, maar Groningen (zie foto, Groninger Archieven) en Leeuwarden zijn al wel gefotografeerd. Op de startpagina kunt u ook nog zoeken in alle categorieën, routekaart en informatie over de plaats.

En in welk programma u ook bent: gebruik bij problemen het '?' rechtsboven. Of de F1-toets. Intikken van uw probleem geeft vaak de oplossing.

Mijn probleem is links op websites. Interessante sites voor mensen met Groningse voorouders. Dus: heeft u leuke pagina's. Stuur.

Nieuwe boeken: Verschenen of nog te verschijnen

Eilko van der Laan, eilko@tiscali.nl

Nieuw verschenen boeken:

De Groninger scheurkalender 2008. B. Hofman.

Uitg. selexyz scholtens; ISBN 9789086822742; ing., geïll., € 14,95.

Krantenberichten, foto's en advertenties uit het jaar 1958 verzameld door de bekende auteur en presentator Beno Hofman.

Groeten uit Zevenhuizen. De geschiedenis van een dorp in een notendop. G. en G. Kuiper.

Uitg. Banga Book Productions; ISBN 9789076840284; ing., geïll., 82 pag.; € 23,50.

Oude en tegenwoordige foto's van Zevenhuizen vergeleken volgens de beproefde methode van uitgever Banga Books Productions.

Met de groeten uit Riga. H. Hachmer.

In Boekvorm Uitgevers b.v.; ISBN 9789077548455; ing., geïll., 184 pagina's; € 19,50.

Een drietalige uitgave over de historie van de Groninger scheepvaart op de Oostzee, die in de 19^e eeuw haar hoogtij vierde. Het is een collage van anekdotes, foto's en brieven met een overzicht van souvenirs die door de zeevarenden mee naar huis werden genomen. Naast Nederlands en Duits is het boek ook in het Lets geschreven.

Boerendorp in boerenland. Onstwedde van de Franse tijd tot de Duitse inval, 1795–1940. H. Wubs.

Heveskes uitgevers; ISBN 9789078214021; geb., geïll., 168 pagina's; € 23,50.

Een mooi boekwerk over de geschiedenis van Onstwedde. De auteur is voormalig journalist van het Nieuwsblad van het Noorden.

Het huisje op de begraafplaats. Lijkenhuisjes in Groningen. P. de Vries.

Uitg. Profiel; ISBN 9789052943893; ing., geïll., 240 pagina's; € 19,50.

In de 2^e helft van de 19^e eeuw werden alle beheerders van begraafplaatsen bij wet verplicht een baar- of lijkenhuisje te bouwen. In dit boek zijn ruim 170 huisjes beschreven en afgebeeld. Het is voor het eerst dat er in Nederland onderzoek is gedaan naar deze gebouwtjes. Ook gebruikte attributen zijn vermeld.

Groningen verandert. Een beeld van 25 jaar Stadsvernieuwing. H. Tiggelaar.

Uitg. Noordboek; ISBN 9789033005824; ing., geïll., 112 pagina's; € 14,95.

Oude en nieuwe foto's van locaties in en om het centrum van de stad Groningen.

Textiel in context. J.A. Zimmerman.

Uitg. Stichting Monument & Materiaal; ISBN 9789077957080; geb., geïll., 400 pagina's; € 29,95.

De gracht rondom de dwangburcht van Hertog Alva werd aan het eind van de 16^e eeuw ongeveer 20 jaar lang gebruikt als dumpplaats van stadsafval. Dit leverde een schat van maar liefst ruim 2800 textielobjecten op, sommigen nog in verrassend goede staat, die in dit boek uitvoerig zijn beschreven en afgebeeld in foto's en/of tekeningen.

Recensie

Van Klinken. Families en naamgenoten. J. van Klinken ISBN 9789081222518, geïll., 432 pagina's, gebonden met stofomslag, € 35,00, uitgegeven door Stichting Families van Klinken, Scheperweg 26, 9751 RR Haren, www.famvanklinken.nl, 050-5346320.

In dit boek zijn de gegevens over drie families Van Klinken samengevoegd. Een Zeeuwse familie, een Groningse familie en een familie van Amsterdamse patriciërs en kooplieden.

De Groningse familie heeft als oudste generatie het echtpaar Claes Hebelen en Hillejen Luies. Claes Hebelen werd omstreeks 1660 geboren en is afkomstig uit IJssveen bij Steenwijk. Hij trouwde in 1686 te Hoogezand met Hillejen Luies (ca. 1660 – ca. 1707). Ze woonden in Lula of op de Kalkwijk. Hun zoon Hebel Klaasens (1686 -1752) is oudman van het schippersgilde te Kiel-Windeweer, in 1712 gehuwd met Jeltje Johannes van Lula. Zij woonden in de Kyl Compagnie.

De derde generatie, Johannes Ebels en zijn vrouw Goukje Hansen, behoorden tot dezelfde kerk in Veendam waar weduwe Agneta Bouwina van Klenk, de laatste telg van de Amsterdamse patriciërsfamilie met attest in 1738 werd ingeschreven. Er is geen relatie bekend, maar hun zoon Ebel Johannes, gehuwd met Geessien Willems Fiat/Kremer neemt de familienaam Van Klinken aan. Hij en zijn neven Johannes en Jan waren bij de eerste bewoners van het Nieuwe Stadskanaal. De neven namen de naam Van Klinken aan bij hun huwelijk in respectievelijk 1816 en 1824.

De Zeeuwse familie begint bij Jan Jansse Klyncke en zijn vrouw Petronella Willemse. Jan werd geboren in circa 1590. De vermoedelijke zoon Jan/Johannes Clyncke/Van Klinken (de archieven van Ouder- en Nieuwerkerk vertonen hier een lacune) trouwt in 1671 te Stavenisse Cornelia Adriaanse Scherpenisse. Generaties lang woont de familie op Tholen en in Duiveland, maar in de 18^e eeuw duikt er een zijtak in Friesland op. Varensgezel Jan Arjens trouwt in 1766 te Franeker met Antje Sybrens. Hun twee zoons worden in latere registers Van Klinken genoemd.

De naam Van Klinken is oud en stamt uit de middeleeuwen, in de vorm van Clencock, later Clencke in Noord Duitsland (13^e eeuw). De geslachtslijn Oehrsen eindigt uiteindelijk met de Amsterdamse kooplieden en patriciërs. In het boek worden de diverse Duitse families omschreven, maar de stamlijn van Johann von Klencke, burgemeester te Frankfurt am Main (geb. voor 1370) is de oudste gevonden voorvader van de "Amsterdammers". Achterachterkleinzoon Georg Eberhard von Klencke, geboren te Dillenburg, erfheer van Oehrsen, is koopman in Amsterdam en Rusland en in dienst van het huis van Oranje. Hij huwt in 1619 Geertruid Fenzel. Nazaat Ernst van Klenck woonde met echtgenote Agneta de Carpentier aan de Ossemarkt te Groningen. Dochter Geertruida Van Klenck woonde met Adriaan Wildervank (huwelijk in 1680) op Uiterburen te Zuidbroek. Uiteindelijk is dit geslacht uitgestorven.

Dit zeer onderhoudend en informatief boek geeft op sommige linkerpagina's de feitelijke gegevens weer van de families en personen, vervolgens worden deze op de rechterpagina's uitgebreider beschreven. Vele foto's zijn in het boek opgenomen op een prettig formaat, ze detoneren niet en laten voldoende ruimte voor de tekst.

De Afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging dankt de Stichting Families van Klinken voor het ter beschikking stellen van dit boekwerk.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de HDP lezers, de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen. Voor deze rubriek gelden enkele "spelregels":

- Formuleer uw vraag zo bondig mogelijk;
- Per inzender worden niet meer dan drie vragen per keer behandeld. Indien u meer dan drie vragen instuurt dan worden deze verspreid over meerdere afleveringen;
- Vergeet bij schriftelijk gestelde vragen niet uw volledige adres te vermelden;
- Het kan gebeuren dat uw vragen door de redactie ingekort of anders geformuleerd worden;
- Als u het antwoord weet op een vraag, stuur deze dan niet (alleen) aan degene die de vraag gesteld heeft, maar ook aan de redacteur van de vragenrubriek. Het antwoord wordt dan in de HDP geplaatst zodat alle lezers er kennis van kunnen nemen.

U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 27, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-3021294, e-mail: waterborg@kpnplanet.nl

ANTWOORDEN

2007/10 Defloratie

De redacteur van deze rubriek kon Kap. Amstenraedt (1607) identificeren als de edelman Carel Huyn van Amstenrade. Hij was een zoon van Warner Huyn van Amstenrade en van Rolandina van Lennep. Zijn vrouw was Geertruit Horenken (ondertrouw 6 maart 1607), dochter van Steven Horenken en van Lamme Swarte.

Joop van Campen wist te melden dat de voornaam van assessor Zaunslifer (1680) Frederick is.

VRAGEN

2008/01 Braam

Geruime tijd zit ik vast met de naam van Lammigje Jans (Braam), echtgenote van Jan Claassens Cost. Genoemde Cost, ook wel geschreven als Jan Kos, Jan Klaasen Kos, Jan Cos of Jan Claassen werd gedoopt op 17 januari 1773 te Groningen in de A-kerk te Groningen als zoon van Claas (Klaas) Jans Kos (Cost) en Geesjen Hindriks (Hendriks)(Swart).

Hij was zelfstandig arbeider, schipper en sjouwer. Hij overleed op 12 september 1834 te Groningen. Hij ging in ondertrouw op 5 mei 1798 en huwde op 13 mei 1798 in Groningen met Lammigje Jans van Veendam. Het paar had twee proclamaties tegelijk gedaan te Ulrum welke zijn gecontroleerd op 13 maart 1798 op het Raadhuis door de Gecommitteerde. Uit hun huwelijk kwamen, voor zover bij mij bekend, negen kinderen voort.

De vraag is nu, wie is Lammigje Jans Braam? Nergens kan ik enige informatie vinden over haar bestaan, dat wil zeggen haar geboorte, overlijden en teraardebestelling of wie haar ouders waren. Tot medio 1810 wordt zij, als moeder, in de geboorte- trouwen overlijdensakten Lammigje Jans genoemd. Na die datum verschijnt in genoemde akten haar naam als Lammigje Jans Braam.

Volgens een trouwakte van een der kinderen, die naar Rotterdam was verhuisd, zou Lammigje op 15 januari 1840 in Rotterdam hebben gewoond. In een trouwakte te Rotterdam van een van haar kinderen, 1858, staat wijlen Lammigje Jans.

Jan Cost, Limmen

Project Genetische Genealogie in Nederland

In januari volgend jaar zal er de mogelijkheid zijn deel te nemen aan een groot opgezet project om genealogie door middel van de genetica te beoefenen. Het project is een initiatief van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde in het kader van de viering van haar 125-jarig bestaan in 2008. De NGV en de Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie 'Ons Voorgeslacht' werken beiden hieraan mee.

Het project bestaat uit het verzamelen van zowel genetisch als genealogisch materiaal van enkele honderden Nederlanders, door middel van het afnemen van wangslim. Het Forensisch Laboratorium van de Rijksuniversiteit Leiden onder leiding van professor Peter de Knijff zal het onderzoek uitvoeren.

Er wordt onderzoek gedaan naar 16 markers op het Y-chromosoom, dat van vader op zoon wordt overgedragen en bijna geheel identiek is. Ook over meerdere generaties blijft dit Y-chromosoom vele gelijke kenmerken houden. Vrouwen die informatie willen ontvangen over de genetische stamboom van hun vaders familie moeten daarvoor een mannelijk familielid bereid vinden als donor op te treden. Dit geldt natuurlijk ook voor familie van moederszijde.

Een mannelijk lid van de familie van moederszijde zal dan donor moeten zijn.

Door middel van het onderzoek wordt de haplogroep van de deelnemer vastgesteld, het grotere familieverband of 'stam' waaruit de familie afkomstig is. Op deze manier kan worden vastgesteld, welk traject over de wereld de voorouders in de stamreeks de afgelopen duizenden jaren hebben afgelegd.

Het DNA van de deelnemers zal ook worden vergeleken met DNA uit archeologische onderzoeken, zoals de Graven van Holland, opgravingen van het middeleeuwse kerkhof te Eindhoven, enzovoorts. De eerste resultaten zullen medio 2008 aan de deelnemers worden meegedeeld. Tijdens het congres in oktober 2008 zullen de resultaten naar buiten worden gebracht. Deelnemers kunnen kiezen voor de mogelijkheid de gegevens openbaar te maken of niet. De eerste 300 deelnemers krijgen de mogelijkheid de resultaten, eventueel gekoppeld aan een stamreeks te publiceren in een boek.

Het onderzoek is niet gratis. Bij deelname van minstens 400 personen zal het onderzoek € 155 bedragen. Echter, het project is van zo groot belang, dat het doel deze kosten alleszins rechtvaardigt.

De locatie voor wangslim afname is zaal 028 in het Lipsiusgebouw, Cleveringaplaats 1, 2311 BD Leiden. Datum en tijdstip: 24 januari 2008, 13.30 – 15.00 uur.

Voor het uitgebreide bericht van de Nationale Werkgroep Genetische Genealogie kunt u onze website bezoeken. Voor aanmelden en meer informatie kunt u contact opnemen met de heer Toon van Gestel, e-mailadres awjmvangestel@cs.com of telefoon 040-2524598, Prins Alexanderstraat 16, 5616 BL Eindhoven

---

Vacature Contactdienst

In de Vaste Kern van de Contactdienst ontstaat in juli 2008 een vacature. Onze huidige medewerker Piet Henderson heeft besloten om na vele jaren te stoppen met zijn werkzaamheden bij de Contactdienst. Wij zijn dus op zoek naar een vrijwilliger die bereid is om, ten hoogste een paar uur per week, ons team te komen versterken en de werkzaamheden van Piet over te nemen.

We hanteren bij de Contactdienst een eigen plaatsnamenbestand, dat normatief is. Alle daarin opgenomen plaatsnamen moeten traceerbaar zijn, dus de locatie moet aangetoond zijn en de schrijfwijze moet eenduidig zijn, zodat dezelfde plaats niet meerdere keren met verschillende spelling in ons bestand voorkomt.

Piet houdt dit plaatsnamenbestand up-to-date, want ondanks de vele records komen er zo af en toe toch weer plaatsnamen, gehuchten, buurtschappen, etc. bij, die nog niet in ons bestand staan.

Je moet het dus leuk vinden om dit soort topografische puzzeltjes op te lossen. Ook moet je er van uitgaan dat de inzender geen onzin heeft ingestuurd, dus enige vasthoudendheid is nodig. De periode waarop de inzending betrekking heeft kan een aanwijzing zijn waar te zoeken. Soms moet je contact opnemen met de inzender, dan blijkt de naam soms betrekking te hebben op een plantage in Indië of Suriname, of de naam van een buitenplaats, maar het komt ook voor dat de inzender het ergens van heeft overgenomen en het antwoord schuldig blijft. Je leert er zelf ook van: hoe langer je het doet des te meer groeit je eigen kennis en geheugen en krijg je een steeds beter gevoel waar je moet zoeken. En hoe meer puzzeltjes je kan oplossen, hoe leuker het wordt.

Verder bestaat het werk nog uit het converteren van een Gedcom-bestand naar het Contactdienstformaat. Dit kan heel eenvoudig met behulp van Pro-Gen, omdat deze ons plaatsnamenbestand als referentiebestand heeft en iets minder eenvoudig met GDP want hier moeten de plaatsnamen naderhand nog worden nagelopen.

De afgelopen jaren komt de Vaste Kern gemiddeld twee keer per jaar bij elkaar voor een overleg, verder gaat alles per email.

Mocht je interesse hebben gekregen na het lezen van het bovenstaande of je wil nog wat meer informatie, neem dan contact op door een email te sturen naar lvdlinden@chello.nl.

Betaling abonnement afdelingsblad 2008

Gert Zuidema, penningmeester

Met een nieuw jaar in zicht, is het ook weer tijd om het abonnementsgeld voor 2008 te betalen. Voor hen die geen lid zijn van de NGV, maar wel een abonnement hebben op ons afdelingsblad, het verzoek om het onveranderde bedrag van € 8,50 (of buitenland € 11,00) vóór 1 maart 2008 over te maken op Postbankrekening 55 63 062 t.n.v. NGV afd. Groningen te Groningen. Als u dit al gedaan hebt, bedankt daarvoor. De vorige keer moesten er vrij veel herinneringen gestuurd worden. Als u vóór 1 maart betaalt, bespaart ons dat werk en de extra kosten die anders in mindering komen op het niet al te hoge abonnementsgeld.

Bij de voorplaat

Idee en uitvoering Antonia Veldhuis

- De Akerk gefotografeerd door Roel Roggema vanuit zijn woning.

Ernaast:

- Siepke Sieuwes Wiersema-Noordhof (1830-1914), oudoudtante van Kineke Beintema-Meijer
- Douwe Sijbren Veldhuis (1917-1971), vader van Antonia Veldhuis

Onderste rij van links naar rechts:

- Jacobus Berent Waterborg (1905-1987), grootvader van Johan Waterborg
- Jacob Deen (1851-1909), overgrootvader van Jac. Deen
- Petronella Carbaat (1913-1993) en Bregtje Carbaat (1918-1978), moeder en tante van Ineke Saan

Bestuur van de afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging

- Voorzitter J.W.H. van Campen Weidebloemenweg 73 9302 AC Roden
j.w.h.vancampen@kpnplanet.nl 050 – 501 82 14
- Vice- voorzitter vacature
- Secretaris R. Ploeger Grutto 16 9728 XJ Groningen
ruploeger@kpnplanet.nl 050 – 525 15 09
- Penningmeester G. Zuidema Zilverlaan 30 9743 RK Groningen
gertzuidema@cs.com 050 – 577 63 63
- Bestuurslid J.A.P. Waterborg Vijverweide 27 9791 EA Ten Boer
(DIP) *waterborg@kpnplanet.nl* 050 – 302 12 94
- Bestuurslid E.F. van der Laan Mudaheerd 102 9737 XD Groningen
(Web-coördinator, plv. afgevaardigde) *ellko@tiscali.nl* 050 – 525 76 10

Redactie Roots@Groningen

H.J.E. Hartog	Snelliusstraat 28	9727 JN Groningen	<i>hjih@home.nl</i>
E.F. van der Laan	Mudaheerd 102	9737 XD Groningen	050 – 525 76 10
A. Veldhuis	Dr. A. Plesmanlaan 75	9269 PJ Veenwouden	0511 – 47 58 98
J.A.P. Waterborg	Vijverweide 27	9791 EA Ten Boer	050 – 302 12 94

Contactdienst (CALs)

T.K.J. Wagenaar	Spiegelstraat 103	9721 JT Groningen	<i>tkjwagenaar@hotmail.com</i>
			050 – 526 67 01

Knipseldienst

F. Renssen	Hoofdweg 396	9765 CT Paterswolde	<i>f.rensen@kpnplanet.nl</i>
			050 – 364 16 10

Afdelingswebsite

M. Glas	http://groningen.ngv.nl	9718 GR Groningen	<i>menne@home.nl</i>
	Jozef Israëlsstraat 94		

Kinnen wie joe helpen?		Computer algemeen	Contactdienst	Genealogie beginners	Genealogie gevorderden	HazaData	Heraldiek	Internet	Kadaster	Militairen (Staats leger)	NGV algemeen	Notarieel	ProGen
J.W.H. van Campen	050 – 501 82 14			✓	✓					✓			
Ir. A. Daae	050 – 309 22 93						✓						
H.J.E. Hartog	050 – 525 33 33			✓	✓						✓		
G.W. Kuijk	050 – 403 15 97					✓			✓			✓	
M.J. de Lange	058 – 280 24 85			✓	✓	✓					✓		
P. Molema	079 – 342 36 80	✓				✓		✓					
R.O. Roffel	050 – 577 04 01					✓							
A. Veldhuis	0511 – 47 58 98			✓	✓			✓					
T.K.J. Wagenaar	050 – 526 67 01		✓							✓			✓

Roots@Groningen

ISSN-nummer: 1380-7277

Indien onbestelbaar: Ruud Ploeger, Grutto 16,
 9728 XJ Groningen